

kóstolt, a művészi-, színész és festő-körök, melyekkel, ugyszólván gyermekül, szoros érintkezésbe jött, egy agg kisasszony (Klettenberg), a ki vallásos rajongást csepegtetett belé, egy szóval minden, ezer minden hatott a gyermeke, hogy korán nyerjen széles látókört a világban és mély betekintést az emberi dolgokba.

Ifjusága nem kevésbé gazdag, sőt fokozatosan még egyre gazdagabb lón. a mint haladt. Lipcsében az egyetemen bölcsészeti és jogi tanulmányok helyett az irodalmiakra és művészetekre veti magát; Drezdában Oesertől tanulva megveti alapját képzőművészeti (elméleti) tanulmányainak; s egy polgárleányka szerelme első maradandóbb becsü drámai költeményét sugallja. Még szélesebb látókörre nyílik Strassburgban; hasonló ahoz, mely a Münster ormáról (melyet műtörténelmileg tanulmányoz) a bájos és szép vidékre nyílt szemének. Itt játszza el a seshuimi szerelmi epizódot, a kedves Brion Friderikával; itt lép fel először komoly tanulmányokkal az életbe, hogy ifjúkora már az érett félikorba játszik át. De egyszersmind új irányt nyit az irodalomban a viharos korszak ama két főművével, melyektől a német irodalom gőthei időszaka számítható: Götz-el a dráma s Wertherrel a regény-, amazzal a korrajz, emezzel az erkölcsrajz terén.

Ez időbe esik megismerkedése is Károly Ágosttal, a fiatal weimari örökös-herceggel, a ki egyszerre oly ellenállhatatlan vonzalmat érzett s oly mély és meleg barátságra gyúlt iránta, mely attól kezdve a késő öregkorig soha meg nem változott. Midőn csakhamar a fiatal herceg trónjára lépett, nem hagyott békét az ifjú Góthének, míg őt szülővárosa, a reá szintén számító s őt nem közönséges kintintetésekkel és szép pályával kínáló Frankfurt köréből és családjá karjaiból ki nem tépte s magának állandó barátul, tanácsadónak meg nem nyerte.

Weimar, a kis állam kis fővároskaja, már ekkor a szép szellemek gyűlöhelye volt. A többi közt Wieland is itt lakott s az udvarnál nagy kedvességben állt. Az udvarnál az irodalmi és művészeti hajlamok nem hiányoztak. Meg kell tehát vallani, hogy Góthe itt sok tekintetben készen találta a talajt működésére, de határozottan és osztatlan övé az érdem, hogy a művészeti s irodalmi hajlamoknak, melyek a főrangú s udvari körökben csak mulatságul szolgálnak s egy nemét képezik a sportnak, komoly irányt adott s valódi szellemi foglalkozássá tette a nemesebb törekvést. Működve előadásokat hozott létre, melyekben ő a költő, rendező és az előadó szerepét vitte, s melyek jótékonyan hatottak a weimari udvari színház művészeire is, kiknek ő igazgatójuk, betanítójuk és pártfogó vezérük lón. Irodalmi központtá tette Weimart nemcsak a drámai, sőt nem is csak a költői szakban, hanem általában minden irányban. S míg maga költészetben, tudományban és kritikában vezérszerepet játszott, büvkörébe vonta a tehetségeket, kiket fölfedezett, irányzott, kiképezett. A legjelesebb erőket vonta az udvarhoz s egyesítette közös működésre és kölcsönös hatásra. Működésével áthatotta az egész társadalmat, mely benne összpontosult s az ő szívében és agyában lüktetett. A kis hercegségnek még anyagi ügyeit is

kezébe vette s például a régóta felhagyott ilmenauai ércbányák újonnan megnyitásával kedvező lendületet adott pénztigyeinek. Az uralkodó hercegnek egyideig csak benső barátja, — azontul, a nélkül hogy az lenni megszűnt volna, egyszersmind minisztere is volt. Mindenható az udvarnál s a kis államban.

Góthe életkörülményei s viszonyai a weimari udvarnál a leggazdagabb szellemi és erkölcsi élet változatos képét tüntetik elénk. Ifjonti szerelmei után, melyekben egy Antinous vagy Apolló deli alakjában tünt föl, egy magasabb irányú, szellemies szerelem Stein bárónéhoz bilincselte le évek hosszú során át, s adott költészetének s általában szellemi irányának gazdag táplálékot. Később e szerelmet egy, kezdetben ugyan érzéki, de később családias viszony váltotta fel Vulpis Krisztinával, kit mint árvát vett föl házához, kit maga nevelt és művelt ki, s miután gyermekei is születtek tőle, nejevé tón. — Ez időből való nemes barátsága Schillerrel is. A két, nagy mértékben ellentétes irányú lángelme az első érintkezésük óta szüntelenül eltaszította egymást, mint a delej két ellenkező sarka. De mindkettőt sokkal nagyobb szellem és sokkal nemesebb lélek volt, hogyse egymás becsét fel ne fogta s elfogulatlanul ne méltányolta volna. Így szövődött közöttök az irodalomtörténetben csaknem példátlanul szoros és mély barátság, melyben lángelmék egymást egészítették ki, munkásságuk egymást kölcsönösen támogatta, irányozta és mérsékelte. E barátság, miután Góthe Schillerrel is Jénába és Weimarba vonta, s miután együtt emelték a német nemzeti drámát s költészetet addig nem látott virágzásra, — csak a Schiller halála (1805) vetett véget. E korszak volt a Góthe költői munkásságának is fénykora. Legnagyobb művei: „Faust“, „Meister Wilhelm“, „Egmont“, „Iphigenia“, „Tasso“, s lyrái költeményeinek, különösen balladáinak legremekesebbjei és a római elégiák, „Hermann és Dorothea“ stb. stb. e fénykorból valók.

Schiller halála után s a bekövetkezett európai nagy válságok alatt Góthe is, a nélkül hogy bucsut vett volna a költészetből, mind inkább a tudományok, s jelesen a természettudományok művelésére adta magát. A szintanban új elmélete, a Newtonnal szemben, aligha megállhat ugyan, de az állati és növényi fejlődésben Góthe elméletei korszakot alkotnak a tudomány történetében.

Tertünk természetesen nem engedi, hogy költői s tudományos természetességének csak futólagos vázolásába is foghassunk. Összegyűjtött munkái, 40 kötetben, a szó legjobb értelmében közkincesek az emberiségnek. De nem mellőzhetjük azt a főszempontot, mely munkái méltánylásánál s tulajdonképi élvezésénél is irányadó. S ez az, hogy soha sem volt ember és író, kinek élete és írói munkássága oly szorosan összefüggött s oly elváhatatlan egységes egészet képezett volna, mint a Gótheé. Ő mindent, a mi másoknak csak szórakozás vagy gyönyörűk forrása: a természetet a társadalmat, a szerelmet, a művészetet, komolyan vette s szellemi kincsanyagul tartotta. Mikép engedte ezeket magára hatni s mikép zsákmányolta ki szelleme gazdagítására, mily komolyan fogta föl az életet, a társaságot, a világot: a nagyító tüve alatt álló falevélről a nagy világ.

egyetemig: arra felelet egész élete s hatvanöt évi írói munkássága. Egy barátja, Merck, azt mondta róla, hogy a mit élt, még szebb volt, mint a mit írt; s igaza van. Korának minden kitűnő embereivel közlebbi viszonyban, egy hercegi udvar életvilágában, maga a társas, irodalmi és művészi élet központja, egy fejedelemnek nemcsak minisztere, hanem benső barátja, elméjét, érzékeit, tapasztalását utazások által élesítve és gazdagítva, a testi és lelki gyönyör minden nemét megismerve, élvezve, fenékiig űrítve, testi és lelki épségének s egyensúlyának minden kára nélkül, a szellem és szépség társaságában s mindeniktől tünnepelve és körülrajongva, még öreg korában is munkásság és tevékenység közt élve, a világ és a szellem nagyjaitól, egy Napoleontól és egy Humboldt Sándortól tisztelve: — ime a Góthe életének vázlata! Az életnek és világnak nem volt oly oldala, a köz- és magán-tevékenységnek oly köre, melyet alaposan nem ismert volna. S mind az, a mit látott és érzett, a mit élt és tapasztalt, úgy hatott reá, hogy ő vissza tudott hatni arra s egyénisége bélyegét rányomta egész világára.

S e gazdag élet mily elevenen tükröződik vissza munkáiban! Az élet és tapasztalás ama gazdagságának, a melylyel bírt, s hatásaik mélységének teljesen megfelelt s azzal egyensúlyban állott szellemének önállóan alakított munkássága. Költészet, még ha tárgyait máshonnan kölcsönzi is, még ha itt-ott utánoz is, a legnagyobb értelemben eredeti, mert saját s egyéni. A tudományban új utakat tört s különösen a fejlődésben oly elméletet állított fel, melyet a tudósok késtek elfogadni soká, de mely ma általános érvényűnek van elismervé.

Az igazságot kereste mindig s mindenben. Utolsó szava is, mely talán csak a haldokló elhomályosuló látása által sugalltatott, egész élete e törekvésének adott kifejezést. „Több világosságot!“ mondá s meghalt — vagyis átment a teljes világosságba, a hol az írás szavai szerint „többé nem tükörben és homályosan látunk, hanem színről színre.“

A világ legnagyobb lángelméi, az emberi szellem legfőbb büszkségei közé számítja Góthét. De legbüszkébb lehet reá Weimar. Valóban, a weimari udvart, ez ujkori Athenét, a szellemek e találkozási helyét ő teremtetette, a maga képére és hasonlatosságára, s emléke ma is — mikor az egész nemzedék kihalt, a melylyel együtt élt s a melyre közvetlenül hatott, — él és munkál a falak közt, melyekre élő alakja árnyát vetette!

— á — r —

Sas és galamb.

(Góthe.)

Egy sasfiu zsákmány után
Emelte szárnyait,
De a vadásznak nyíla érte és
Inát metsző jobb szárnytövére.
Alábukott egy zöld myrtus-berekbe,
S három nap évszék gyötrelmében,
És három hosszú, hosszú éjen át,
Vergőde kinban,
Míg végre a mindent begyógyító
Természet örök balzsama
Meggyógyította.
Előkuszkát a sűrűből,
Kinyújtja szárnyát — ah,
Elmetszve izma,
S alig vánszoroghat már odább
A föld színén

Silány zsákmány után,
S gyászolva gúnyaszt
Alacsony sziklaparton;
Felnéz a tölgyre,
Felnéz az égre,
S nemes szemébe köny szökik!

S im a myrtusnak ági közt
Galambpár jó, csapongva
Leszáll; vidáman billegve
Jár-kél a part
Arany fenyében,
S piros szemével édelegve
Megpillantá a mélyen gyászolót.
A him, kíváncsi-részvevőn,
Száll egy közel bokorra,
S öntetszelegve néz rá vidorán.

Miért kesergsz? — szólítja meg —
Vidúl barátom! nines-e mindened,
Hogy boldog és nyugodt lehess?
Vagy nem örülsz az arany ágának,
Mely rád borulva véd a nap hevétől?
Az esti nap szelid
Fényébe' kebled' nem fűrésztethed,
A part puha mohágyán?
Virágok édes harmata
Áztatja lábad!
Az erdő bokra bőven rázza rád
Az eleség sokát; friss bérzi forrás
Ezüst vizéből oltod szomjadat.
Barátom, a valódi
Boldogság: csak a megelégedés,
S az nem kíván sokat,
Beéri azzal a mi van.

Oh bölcs! — kiált a sas —
S mélyebben elmélyed magába...
Oh bölcsesség, ugy szólsz mint egy galamb!

Szász Károly.

Az ördögmoesár.

(Folytatás.)

A menyecske igazán szép volt, méltó, hogy akárki is fölvesse rá a szemét. Szép nővést, telt magas alak, még egész fiatal, szép arccsal. Hanem volt a nézésében valami, a mi Józsefnek visszatetszett. Nagyon bátor volt a tekintete. Ugy hordozta körül azokat a merész fekete szeméit, mintha övé volna a fél falu. Aztán meg a ruházata is. Piros pántlikás fejkötő, mélyen kivágott vállfűző és magas sarku ufi cipő. Ő egy egészen komoly, tisztos özeveg asszonyt képzel benne magának s ime most egy felpiperézett dának látott maga előtt, ki úgy neki-öltözött, mintha már lakadalomra menne. Meg a magaviselete se tetszett neki, örökké nevet, mintha szép fejeir fogaival akarná megvakítani, a ki rátekin, izgomozog, mint egy kis leány — a mi például Juliskának nem is állna rosszul — s olyanokat mond néha, a mire még a férfinak is el kellene pirulni. Főltéve, hogy tisztességes férfi.

A három kőr ott ült a szögletbeli almáriom elé állított kecskelábu asztal mellett, mely most fel volt terítve, s rajta a hagyományos tyuk, meg a kalács, nem is említve a többé-kevésbé tele boros kancsókat. Mert Varga ur szeretett híreskedni a jó módjával, s a fiatal özevegnek is jól esett, ha bemutathatta, hogy neki ezüst kanala is van, mint akármelyik ur házában. József tartózkodva tilt le az alája tolt székre, s talán először életében kocizott némi bizalmatlansággal, mikor kezébe nyomták a boros poharat.

Hanem az a néhány fogoly, a mit ajándékba hozott, megtette a hatását. A menyecskének olyan jól esett az a megemlékezés, mint mikor a fiatal leánynak virág-bokrétát hoz a szeretője. Nem is mulasztotta

el éreztetni az előbb jött három széptevővel, hogy ki az igazi galavallér.

József azonban mind e kintintetés daczára is rosszul érezte magát ebben a társaságban. Se az étel, se az ital nem esett jól neki. Pedig az öreg váltig biztatta, hogy igyék, attól tud majd aztán szépeket mondani.

Józsefnek rosszul esett, hogy róla felteszik azt a szándokot, hogy már látatlanban is szépeket mondani jött ide. Még jobban elkedvetlenítette az a mosoly, melylyel a menyecske igyekezett szemérmesen lesütni a szeméit, mintha nem is volna kérdés, vajjon tetszik-e ő Józsefnek? De azért ő csak hallgatott.

A három vetélytársról úgy találta, hogy nagyon közönséges emberek. Bizonyosan nagyon gazdagok, mert máskülönben nem lehetnének itt. Az egyik tul volt a negyvenen s még potrohosabb volt magánál a jól táplált Varga urannál is. A másik félszemű volt s annyit ivott, mint egy gödény. A harmadik elég csinos és fiatal lett volna, de örökké fecesgett s olyan bolondokat, hogy majd bele bődült. Ésa fiatal asszony nevetni tudott ezen az ostoba beszéden!

Eleinte azt hitte, hogy a harmadik az igazi választott; de csakhamar észrevette, hogy őt magát tüntetik ki leginkább és oly figyelemmel bánnak vele, mintha bátoritanák, hogy rukkoltjon már ki a szándokával. Csak azért is elárkkozott tehát.

Vasárnap levén, templomba kellett menni. József ugyan jobban szeretete volna kipiheenni az ut fáradalmait, de hát a tisztesség okáért ő is felkerekedett. A három leánynéző ott lebzelt örökké a menyecske körül, a ki büszke tekintettel ment végig a falun, mintha dicsekedhetnék az udvarloival s bizonyára nem bánta volna, ha megmutathatta volna a népek, hogy az ő hire még idegen faluba is eljutott. József azonban sokkal többre becsülte magát, minthogy vele akárki is kényeskedjék, ezért szépen hátra maradt, mintha nem is tartoznék oda s beérte azzal, hogy Varga urammal beszédbe ereszkedjék.

A templom közelébe érve, a szép özeveg megállt, hogy bevárja a hátul kullogókat. Minden áron egész kísértettel akart bevonulni, akár egy királynő. József azonban kereszttül látott a szítán, s beszédbe ereszkedett nehány ismerőssel, Varga uramat ott hagyva a faképnél.

Isteni tisztelet után táncz volt a falu koresmája udvarán. Kató asszony is tánczolt kőrök egyikével, s Józsefnek be kellett vallani, hogy ugyancsak jól rakja.

Az öreg Varga oda került József mögé s vállára tette kezét:

— Hát te mért nem tánczolsz? Nem látod, Kati hogy keres a szeméivel? — Engedjen meg kigyelmed, — válaszolt József — nem tánczolk én az én Katim halála óta többet.

— De ha egyszer más Kati után látsz, hát akkor csak hagyj fel a gyászszal az elsőért. Gyere csak öcsém, — folytató Varga uram, mi alatt kissé félrevonta Józsefet, — láttam én jól, milyen zokon vettél, hogy az a három mihaszna ott lebzsel a lányom körül. Hja de már ez így van. Két éve, hogy Kati levetette a gyászt, s azóta megszokta, hogy kedvébe járjanak; nem is lenne illő, hogy ő vesse magát valaki után.

— Két esztendeje már! — kiáltott fel

József — s ennyi idő alatt se tudta magát elhatározni, hogy férjhez menjen valamelyikhez a közül a sok kőr közül?

— Biz ő nem siet vele, öcsém. — Pedig hát három férfit két esztendőn át hurezolni az orránál fogva, talán még se helyes dolog, — mondá József ártatlan őszinteségében, — be kellett volna látnia, hogy kettő közülök fölösleges.

— Mit értesz te ahhoz? — viszonzá Varga, — látni való, hogy egyiket se szíveli. De ha visszautasítaná őket, méltán gondolhatná a világ, hogy özeveg akar maradni, s ekkor nem igen merne közeledni feléje valaki.

— Ugy? ezek hát olyanok, mint a korecsma előtt a forgács-özégér?

— Nos, kinek mi kifogása ellene, ha nekik úgy tetszik? De hát könnyű lenne ezen a soron segíteni, ha meg tudnák neki tetszeni. Hát csak rajta. Mutasd meg, hogy nem ijedsz meg az árnyéktól, forgolódjál egy keveset a menyecske körül, aztán majd csak megváltik a dolog.

— Ne vegye rossz neven kigyelmed, — mondá József, — de kigyelmed úgy látszik tévedésben van, mikor olyan szándékokat tulajdonít idejövetelemnek, a melylyel az nem bír. Én azt gondoltam, kigyelmed tudni fogja, hogy én nem a leánya kedvéért jöttem ide, hanem hogy alkuba álljak arra a két tinóra, a mit kigyelmed a vásárra szándékozik hajtani, s a miről azt hiszi az ipam, hogy meg kellene venni. — Érttem a csiziót, fiatal ember, — válaszolt Varga uram egész könnyedén. — No hát csak intézd a dolgot, a mint tetszik. Ha csakugyan meg akarod venni a tinót, hát amott vannak a legelőn, tekintsd meg; aztán majd meglássuk a többit.

Ezzel hátat fordított neki. József pedig csendesen megindult a gulya felé, s csakhamar eljutott a bükkösi tanyához.

Az igazat megvallva, csakugyan azt hitte ő, hogy ha olelson két szép tinót sikerülne hazahajtania, apósa könnyebben megbocsátaná, hogy szándékosan elrontotta a házassági tervet. Itt a tanya közelében azonban erős vágy támadt benne, hogy kis fiát meglátogassa, no meg aztán Juliskát is, ámbár minden reménye elveszett, hogy ez őt szerethesse valaha. S még se tudott rá nehezteni!

A mit látott és hallott, az a tetszelgő asszony és ravasz atyja, az a városias pazarlás, a sok tíres feceség s az övétől annyira különböző családi állapot boszantotta s elkészerítette. Itt gyermekénél és Juliskánál elefejté talán a kellemetlenségeket.

A tanyához érve egy juhászbojtárral találkozott, ki nyilván a tanyához tartozott.

— Hé öcsém, nem jött ma ide egy új eseléd? — kérde.

— El is ment.

— Mit? — kérde József meghökkenve a váratlan választól — volt nála egy kis fiu?

— Volt. Ugy bőgött, mint egy kis bivalyborju. Alig voltak itt két órahosszat.

— Aztán merre mentek?

— Hát a honnan jöttök.

— És miért mentek el?

— Mit tudom én?

A bojtárból nem lehetett több szót kicsikarni, József hát bement a tanyára. De itt se tudtak egyebet mondani, mint azt, hogy a leányt beszélni látták az árendással s hogy azután elment, kezén vezetve a siró kis fiut, a nélkül, hogy annyit mondott volna: „befellegzett“.

József beszélni akart az árendással, de az nem volt itthon. Több tanyát bérelt s hol az egyiken, hol a másikon töltötte a napot.

— De hát nem is sejtik kendtek, miért távozott el az a leány? — kérde József szorongva.

Az öreg béres sajátságos pillantást vál-

leány egy kis fiúval s Józsefet tudakolta. Hogy hova ment innen? azt nem tudja.

A falubeliek elmondták aztán, hogy látták a „koldusleányt“ a gyermekkel, kínálták is kenyérrrel, de az nem fogadta el, csupán a fiúcska számára tartott meg egy darabkát, s hogy aztán elindultak az erdő felé.

után. Tyhü, szörnyen bolondul ám az a szoknya után. Ismerik azt az egész környéken.

József nem is ment, hanem rohant a Varga uram istállója felé. Hirtelen felkantározta, megnyergelte a szürkét s lóhalálban indult az erdő felé, csak úgy porzott az ut utána.

A KIRÁLYNÉ ÉS RUDOLF FÖRERZÉSE A PLATYEREN.

tott a feleségével. Aztán vállat vont s azt mondta, hogy mi köze ahhoz? Így hát József nem tudhatott meg egyebet, mint hogy Juliska Kenderes felé vette útját. Oda sietett hát ő is. Vargáknál sem a gazdát, sem leányát nem találta otthon, alkalmasint a tánczon voltak még most is. Csak a szolgáló mondta, hogy itt volt egy

József pár pillanatig gondolkozott. Aztán kérde, nem járt-e a bükkösi bérlő Kenderesen?

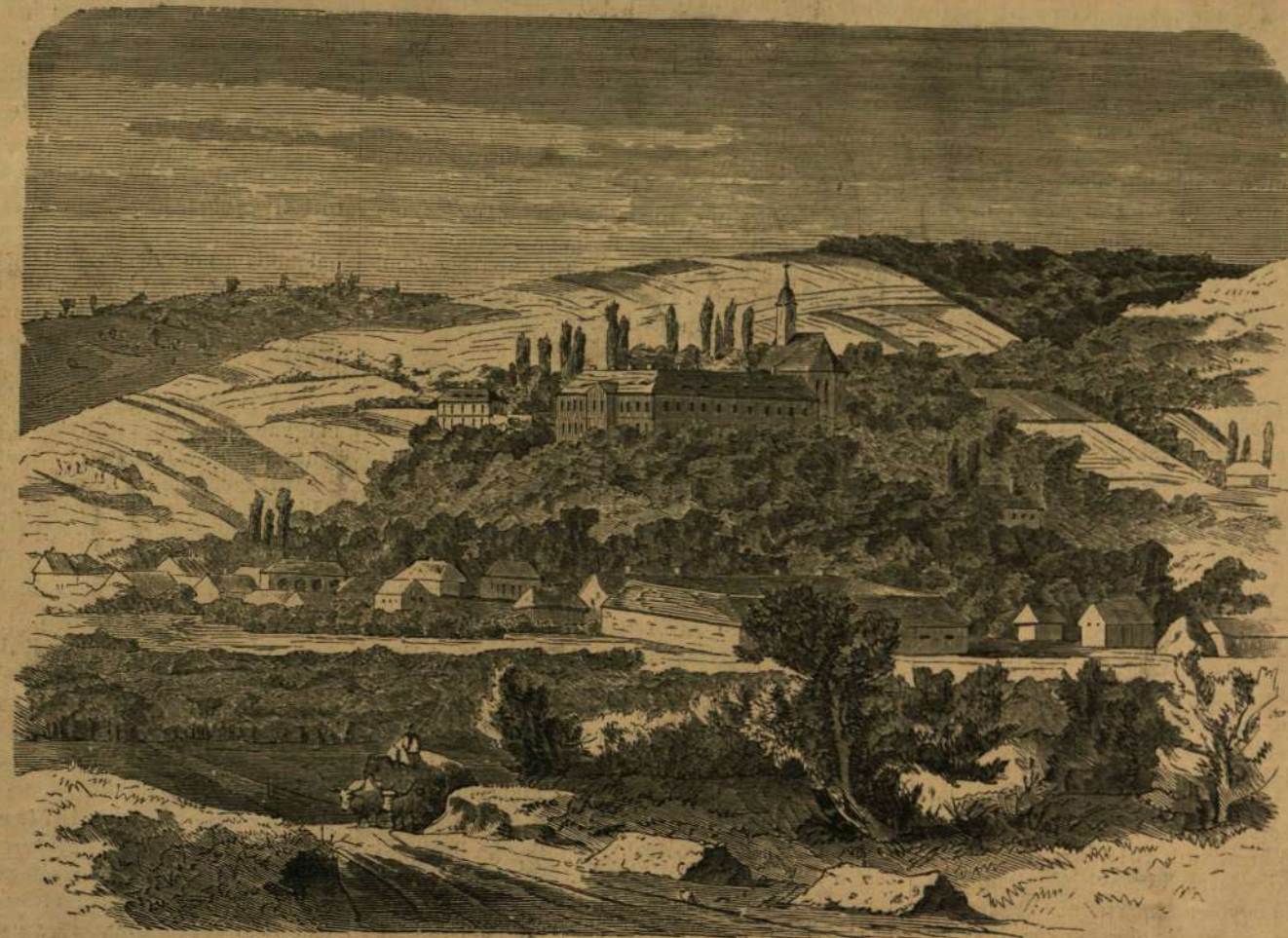
— Dehogy is nem! — válaszolt a csapláros nevetve — alig ment el a leány, jött az árendás.

— S merre ment?

— Merre ment volna? hát a leány

Szive hol összeszorult, hól kitágult, mintha meg akarna szakadni. A verejték nagy cseppekben gyöngyözött homlokáról. Két térdével majd hogy be nem horpaszította a szürke bordáit, mely röptült mint a fergegeteg.

(Folyt. követték.)

ZALAVÁRI APÁTSÁG.

BYZANCZI KÖVETSÉG ATTILA NEJÉNÉL.

A zalavári apátság.

Az ország legrégibb, még szent István első királyunk által alapított apátságainak egyike a zalavári. A századok folyamán az apátság, mely a mindig hazafias Benedek-rend tulajdona, sok és súlyos viszontagságokon ment át, melyek történetét érdekessé és tanulságossá teszik. Közelebbről azonban még inkább fokozta ez érdekelt azon körülmény, hogy ez apátság, mely háromszáz év előtt a török pusztítások alatt megszűnt létezni s midőn újra helyreállított, önállóság nélkül egy ausztriai apátsághoz lőn csatolva, most a magyar kormány gondosságából ismét visszanyerte háromszáz évig nélkülözött önállóságát.

Lapunk egy régi barátja, Mezriecky Péter ur érdekes jegyzeteket közölt velünk az apátság múltjáról, melyeket az általunk felkért jelenlegi apát ur nemcsak egész történelmi rajzával egészített ki, de az apátság képeinek egy eredeti festményben velünk közölte által is érdekesített.

Midőn az eredeti festmény másolatát mai számunk egyik rajzában bemutatjuk, álljon itt a nagy gonddal összegyűjtött történeti adatokból is annyi, mennyi lapunk szűk köre felvenniük enged.

A Szent Adorjánról címzett zalavári apátság egyetlen emlékeirekléje a régi Pannoniában a Benedek-rendnek, azon időszakból, midőn még azt magyar őseink el nem foglalták.

Hogy Szent Adorjánról címzett zalavári Benedek-rendi apátság már létezett, mielőtt azt Szt. István első királyunk 1019-ben másodszor alapította, történeti adatok bizonyítják. Általános meggyőződés, hogy ez apátságot eredetileg 843-ban Privina vagy Bribinus nyitrai szláv herceg alapította.

Privina ugyanis Jámor Lajostól, Nagy Károly német fejedelem utódjától alsó Pannoniában nagy területű birtokot nyervén hűbérben, 828-ban Trasmauer maig is fenálló alsó-ausztriai helységben megkeresztelkedett, s a keresztényen hitet egész birtokában nagy buzgalommal terjeszté több helyett, nevezetesen Szombathelyen, Lendván, Veszprémében, Pécsen templomokat, 840-ben pedig Zala berkes posványában erős várat építtetett, melyet Mozburgnak, és egy pár évvel utóbb 843-ban Zala posványos berke mellett keletre Mozburgból egy várost népesített, melyet „Salaburg“-nak nevezett, amatt egy templommal a boldogasszony tiszteletére, emezt három templommal ékesítve: Szt. Rupert, Keresztelő Szt. János és Szt. Adorján tiszteletére, s apátsággal együtt.

Őseinknek a IX. század végén történt foglalásai Pannoniában a kereszténység terjedésének véget vetettek; s a zalavári első apátság is romba dőlt. Emléke azonban nem enyészett el, mert Szt. István a keresztényen hitet terjeszténi kezdvén, ezéjének előmozdítására, jelesen azon szerzetes férfiak befogadására, kiknek közreműködése által remélte a vallásosságot és közművelődést előmozdíthatni, zárdákat építtetett. Így alapult a Szt. Adorjánról címzett zalavári benedek-rendi apátság másodszor, mint egyike a Szt. István által alapított öt apátságnak, 1019-ben, a Zala folyó szigetén, azon helyen, hol előbb Privina vára állott.

Az eredeti alapító okmány 1341. évben több királyi és pápai okmánnyal együtt a sekrestyének véletlenül történt meggyuladása által elégett; de hiteles másolatban több helyütt fennmaradt, valamint Szt. István másollik, 1024-ben kelt okirata is, melylyel ezen apátságot nem csak jogjaiban megerősíté, hanem újabb adományozással vagyonosítá. E két oklevélen alapulnak a zalavári apátság jogai s kiváltságai, melyeket idő folytán mind az apostoli fejedelmek, mind a római pápák megerősítettek. E két okmányból kitünik Szt. István kegyelete és bőkezűsége a zalavári apátság irányában. Viszont, hogy a méltányos várakozásnak Zalavár ősi atyjai is megféleltek: azt a történelem bizonyítja.

A szerzetesek a fejedelmek és főurak figyelmét magukra vonván, ezek által rövid idő alatt annyira megszorították, hogy a XI. század közepe táján már 15 benedek-rendi apátság létezett az országban, melyek mind bőkezűleg lévén ellátva jószággal, a mellett, hogy a zárdákban iskolákat tartottak, könyvtárakat kezeltek, mezei gazdaságra ügyeltek, még elég nagy számmal munkálkodhattak a hit terjesztésében is.

A zalavári apát Zalában számtalan templomot építtetett, és lelkeseket állandósított saját joghatósága alatt. Ilyenek voltak: Zalavár, Rada, Apáti, Csics, Gelse, Alsó-Rajk, Kerecsen, Igricze, Isteber, Boldogasszonyfalva, Ung, Tepse, Komár, Galambok, Karos, Kolon, Rokolyán, Zabar, Pacha, Eulicz. Azonban az apátság apostoli munkálkodása nem csupán Zalára szorított, hanem kiterjedt az ország többi részére is, így a többi között Szt. Gellért csanádi püspökök az evangélium hirdetésében az egész országban segédülő szerzetes férfiak a szentmártoni, zalavári, pécsvárad, bakonybéli apátságokból adtak, kiket a Szt. Gellért életirója mind válogatott és tudományosan képzett egyéneknek állít.

A későbbi királyok Zalavár kiváltságait nemcsak tiszteletben tartották, hanem okiratokkal is megerősítették; nevezetesen Szt. László, I. Károly, Nagy Lajos, Zsigmond, Albert, I. Mátyás, II. Lajos. És ámbár Kálmán király törvényei az újabb kisebb apátságokat némileg korlátozták, de az öt első és Szt. István által alapított kiváltságait érintetlenül hagyta.

Több ízben fenyegett nagy baj Zalavárt, midőn 1301-ben az Arpád-ház kihaltával az ország pártokra szakadván, a törvények nem tiszteltettek, s a fűtelenség oly magas fokra hágott, hogy a hatalmasabbak nem ritkán törvénytelen birtokfoglalásokra vetemedtek.

A törvénytelen háborgatások többször ismétlődtek nemcsak Zalavárban, hanem más szerzetes házakban is. A mihez járul, hogy a XV. századtól kezdve sokszor oly egyének nevezettek a szerzetes főnökeikül, kik szerzetesek sem lévén, a monostortól távol laktak, s így a szerzetes érdekeit figyelmen kívül hagyva, megelégedtek annak jövedelmével. Ily körülmények sietteték a szerzetes rendek hanyatlását, míg végre az 1526-ban bekövetkezett mohácsi vész az országgal együtt a szerzetes rendeket is végleg megsemmisítette és eltemette.

E gyásznap után föállott ugyan Zalavár még mintegy félszázadig, azonban inkább már harcosok lakatánya, mint a szerény szerzetes foglalkozások elvonult magánya. Míg végre Szigetvár bevételét után Zalavárnak is elérkezett végnapja. A szerzetes tagjai részüket fölkezeltek az ozmán fegyver által, részüket futással menekültek, az apátság birtokai pedig a zárdával együtt fölegettettek és szétlúgtak.

E feldúlás legnagyobb valószínűségével az 1574. évre tehető, mikor a Kanizsát ez évben is siker nélkül ostromló törökök a vidéken nagy pusztításokat tettek. Zalavárnak levéltára ezután Vasvárra tetetett át, s onnan 1578-ban Szombathelyre; czime és birtokolható javai pedig érdemes egyházfőraknak adományozattak.

Zalavár viszonyait ez időtől egyedül a törvénytár jegyzé fel, mely egyszersmind bizonyítást tesz arról, hogy habár mint szerzetes-lak lenni megszűnt is, de mint védvár az ország fontos figyelmének tárgya maradt.

A török végre, másfél századig tartó hatalmaskodás után, kiszorítván az országból, a feldúlt apátságok is lassanként helyre állítottak. Így Csorna, Tihany, Zirc, Szt. Gothárd, Telk. Zalavár 1715-ben az Alsó-Ausztriában fekvő akkoriakban hírneves gotvici apátsággal kapcsolott össze. Következő feltételek alatt: 1. Gotvicz bírjon főfelügyeleti joggal, de Zalavárnak mindenkor külön apátja legyen; 2. a zalavári apát Gotvicz segédelmével törekedjék az apátság javait visszaszerezni; 3. a monostor melőbb építtessék fel; 4. az elpusztult templomok állíttassanak helyre; 5. annyi szerzetes egyén tartassék, a hányanak eltartására az apátsági jövedelmek elegendesek.

Ez rövid tartalma a III. Károly által 1715-ben kiállított okmánynak, melynek erejével a Benedek-rend csakugyan visszállított, miután Patacsics György címzetes boszniai püspök az apátságról 2500 forint lefizetése mellett lemondott. Hogy ezen feltételeknek elég tétessék, Gotvicz akkori apátja, Bessel Gotfried, még azon évben kijelölte a zalavári apátságra Ludvigsdorf Emilt, a gotvici konventből, aki III. Károly király által meg is erősítettett.

Azonban a jobbrafordulás reménye csak némi részben felelt meg a várakozásnak. Ugyanis Ludvigsdorf egy pár év múlva lemondván az apátságról, azt 100 forintért Gotvicznak adta haszonbérbe, s ezen állapot 1749-ig tartott. Ekkor

Ludvigsdorf meghalván, Zalavár eltérőleg a kaposló okmányban írt feltételektől, egyszerűen a gotvici apátnak adományoztatott. És csak 1769-ben, Zalamegye kérelmére jelöltetett Zalavára ismét külön apát. Ez állapot tartott 1830-ig; mikor az apát meghalván: utódának kinevezése függőben hagyott, azon okból, hogy Zalavár ügye hatóságilag megvizsgáltatván, az országnak többször, nevezetesen az 1802., 1807., 1810. s 1827. országgyűléseken nyilvánított kívánsága, hogy Zalavár Gotvictól egészen elkülöníttessék, valahára valósulhasson. E függő helyzetben maradt az apátság ügye 1846. évig, míg ezen évben Gotviczban új apát választatván, ennek Zalavár újra adományoztatott, ki is ezt 1872. decz. 22-én bekövetkezett haláláig bírta.

A Zalavár függetlenítésére és ismét önálló magyar apátságra irányzott törekvést valószínű tehát az alkotmányos új magyar kormánynak maradt teendőjeül. A mit ez szerencsésen végre is hajtott és az 1873. okt. 23-án kelt királyi leirattal Zalavár Gotvictól teljesen függetlenített s azon önállósága helyzetetett vissza, melyet 1019-ik év óta pusztulása idejéig, vagyis 1574. évig szakadatlanul élvezett.

S miután egy, 1873 évi decemberben kelt pápai brevél az egyházi kötelek is fölbontott, mely eddig Zalavár és Gotvicz közt létezett, az ügy teljesen azzal fejeztetett be, hogy az apátság választási joga a Pannonhalmán 1802-ben kijelölt alakban Zalavárnak is visszaadott.

Az apátválasztás 1874. márcz. 12-én megtörténvén, s a tiszte Mr. Drovich Gergely, ép oly kitűnő műveltségű és jótékony szellemű, mint szilárd hazafiságú szerzetes választatván meg, eminden tekintetben szerencsés választás. Ő fűtelése által 1874 apr. 2-kán kelt leirattal helyben is hagyott. Így lett Zalavárnak három század után ismét önálló magyar benczés apátja.

Ezen apátság ősidőktől hiteles országos levéltárral bírván, meg kell még erről is röviden emlékeznünk. Okiratok bizonyítják, hogy a XIII. század közepén már hiteles hely volt. Valószínű, hogy II. Endre király 1231-iki törvényének 21. szakasza folytán lett hiteles helyül. Gyakorolta hiteles működését 1574-ig, de már az 1575-iki törvény 17. szakasza szerint Vasvárra rendeltetett szállíttatni, honnan 1578-ban Szombathelyre tetetett át. A hiteles másolatok ez idő után onnan szolgáltatnak ki az 1588-iki törvény 46. szakasza szerint, és ámbár időközben Zala és Somogy rendei vissza óhajták azt helyzetetni Zalavárba, de Kanizsának a törökök által 1600-ban történt elfoglalása folytán Szombathelyen hagyott. 1751-ben törvényesen visszahelyeztetni rendeltetett ugyan, azonban e törvénynek csak 1758-ban lett tényleges eredménye, a midőn az okiratok Szombathelyről nem ugyan Zalavárba, hanem időközben Zala-Apátiban épült zárdába szállíttattak vissza, hol szakadatlanul őriztettek, azon csekély egy pár havi időköz kivételével, midőn a levéltár, a konvent ellenmondásának dacára, II. József császár parancsa folytán 1789 végén Budára szállíttatott. Innen 1790 tavaszán ismét visszahozott, míg 1850. szept. 1-én felsőbb parancs következtében bezárattván, hiteles működése megszűnt.

A zárdáépületet Szt. István a Zala folyó berkes posványának közepébe építtette, Kanizsától északra, mintegy 3 mérföld távolságra. Hagomány szerint falai a török pusztulás után fennálltak a XVIII. század közepéig, a midőn az apátsági szék helyébe zárdá Zala-Apátiba áttetvén, azok a kőanyag felhasználására végett leromboltattak. Sajnos, hogy az ősi zárdának alakja legalább rajzban fűnn nem maradt. Az ősi zárdának alapja pedig most egy kőhalmaz.

A Zala-Apátiban a XVIII. század közepén épült kisserű zárdá az 1774-ik évben leégvén, e helyett a most fenálló, s rajzunkban feltüntetett zárdá építése a templommal együtt 1774-től 1784-ig végződött be, mely ha nem mérközhetik is hazánk gazdagabb zárdáival, de tekintve a testületnek számarányát, elég tágas és alkalmasnak mondható.

Egyszerűségében ugy néz le, zöld fák lombjaitól félig eltakarva, bájos vidékére, mint az agg, ki nagy időket látva s nehéz küzdelmeket átélve, a körüli felszárjadó fiatal nemzedékre nyugalommal tekint alá.

A byzancezi követség Attila nejeénél.

A népvándorlások legóriásibb alakja, kinek kardja előtt megreszkett az egész ismert világ, nemcsak a történetírókat foglalkoztatja kiválóképen, nemcsak a költőket lelkesítette dalra, úgy hogy a germánok legrégibb hőskölteménye, a Niebelungenlied is ő róla szól, — hanem a képzőművészek és kivált festők is gyakran válassztották tárgyul, s maga a „Vasárnapi Ujság“ is ez alkalommal már a harmadik képet ismer-teti az ő udvarából.

A mi forrás eddigél Attiláról föltárható volt, azt összegyűjtve s egészszé alakítva találjuk Thierry Amadé francia jeles történésznek, Szabó Károly fordításában magyar nyelven is megjelent kitűnő művében, Attila történetében. Fel van ebben ölelve s kritikailag méltatva mindaz, a mit szájhagyomány, monda és történet Attiláról fenntartott. Természetes, hogy a történeti anyag legbővebb forrását Thierry-nél is Priscus rhetor képezi, ki II. Theodosius keletromai császárnak Attilához küldött követ-ségét kísérte s ez utjáról érdekes és bő részleteket jegyzett fel, s az Attila udvarában látottakat és tapasztalt dolgokat oly elevenen írja le, hogy abból hű képet alkothatunk magunknak a hunok fejedelmének és népének szokásairól.

446 körül drága pénzen vásárola békét Attilától a byzancezi birodalom gyermeteg császára, II. Theodosius. 2100 font aranyat fizetett évenként a hun fejedelemlen s habár a római büszkeség „szoldnak“ nevezte is ez összeget, Attilát pedig a „császár vezérének“, — mégis csak szerez maradt az azért s joggal mondhatta rá Attila, hogy „a császár vezére rabslógák, de az Attila vezére császárok.“ Ehhez még 6000 font arany hadi kárpótlás, s mindenek felett a dunai alvidék átengedése, mely terület tizenöt-napi járóföldet teve. Attila azonban ezentul sem hagyta nyugton a megalkotott ellent: egyik követ-séget a másik után küldé Byzanceba az alatt az ürügy alatt, hogy a szökevények nem adtak ki valamennyit. Végül elküldé Edeket, az Attila udvarában levő germán skirek főnökét. Ezt a császár unucnjára, Charysaphios az Attila élete elleni merényletre akarta rábíni. Edek beleegyezést szinlett, de az ezért felajánlott pénzösszeget vonakodott elfogadni, mint a mely őt el fogná árulni, hanem kiköté, hogy az később küldessék után, — ő maga pedig megviszi Attilának a császár választát.

A keletromai császár tehát Vigil tolmácsot és egy előkelő származású férfit, Motiminust adá Edek mellé, mely utóbbi még Priscus vevé magához. Így indult el a követség s hosszú és fáradalmas utazás után megérkezék Attila sátraihoz. A hun fejedelem zordul fogadta a követ-séget, annál is inkább, mivel Edek fölfedezte az ellene koholt összeesküvést. Sokáig nem is bocsátotta maga elé, s midőn végre kihallgatást nyertek, elég durva magtámadtatás lett osztály-részüik. Vigil visszaküldetett, szinleg, hogy a szökevényeket hozza el, tényleg azonban, hogy az Edeknek ígért pénzösszeget szerezze meg.

Priscus és Maximinus Attila udvarában maradtak s követték a hun fejedelmet az ő utain, — de mindig bizonyos távolságban tartattak tőle. Végül megérkeztek „egy nagy faluhoz, hol, mint monák, Attilának külön háza volt, mint másutt. A házak gerendákból s gyönyörűn faragott fatáblákból voltak alkotva s az egész falut fakerítés övedzé, nem a biztonság, hanem a csin kedvéért.“

„Midőn Attila e faluba bevonult, fiatal leányok fogadták. Hosszu sorokban vonultak előtte, nagy, fehér fátyolok alatt, úgy hogy minden fátyol alatt hét, sőt több leány haladt, magasan tartva kezökkel fejük fölött a fátyolszövetet. Ily csoport számtalan volt s mind szkytha dalokat énekeltek.“

Attila házaihoz közel ütköz fel a byzancezi követek sátraikat. Másnap bementek a kerítésen s ajándékokat vittek Attila nejeinek. Ez az a jelenet, melyet képünk mutat, s melyet Priscus következőleg ír le:

„A királyné, Kerka (Réka) várta az ajándékokat. Priscus lőn megbízva azok átadásával. A királyné ezeket díszes palotája egyik termében fogadta, mely gyapjuszőnyeggel volt bevonva; maga vánkosokon ült, hölgyei és szolgálói között, kik körötte kört képeztek, a férfiak egy, a hölgyek másfelől. Ezek arany- és selyemszálakkal hímézték a férfölthöyük díszítésére szolgáló szövettarabokat.“

„Attilának Kerkával három fia volt, kik közt a legidősebb az akaczirok és a többi népek fölött uralkodott. A sövénykerítésen belül sok épület állt, szépen véssett deszkákból vagy sima gerendákból, melyeket összeborulól fáfédél takart. A fedél a földön kezdődött s nem volt felette magas. Ilyenben lakott az Attila neje.“

Ez az, mit a keletromai császár követségének Attila nejeénél tett látogatását ábrázoló képünkhöz magyarázatul tudni szükséges. A képet Knackfusz német művész festette.

A REJTELMEZ SZIGET.

Harmadik rész: A sziget titka.

VIII. Fejezet. A vulkán ébredése. Egy váratlan távsürgöny és annak következményei.

Igy teltek a tél hónapjai; junius, julius és augusztus. Nagyobb hidegek voltak még, mint a megelőző télén. A fűt s szemet nem kímélték. S ember és állat mind a legjobb egészségnek örvendett. Jupe mester volt mindnyájok közt a legfűtéskonyabb. Hanem jó melegen bélelt felöltöt csináltak neki, s azontúl nagyon jól találta magát. Pompás inas volt: ügyes, gyors, tanulékony, aztán nem kíváncsi, nem fecsegő, valódi példányképe az inasoknak. Hogyne! négy kézzel csak többre mehetett mint a két lábu inasok a két kezökkel!

A hét hónap alatt, a mi a Franklin-hegy gyomrában tett kutatások óta eltelt, a sziget rejtélyes jó szelleme semmi újabb jelét nem adta létezésének. Igaz, hogy nem is volt szükség esodás közbelépésére, mert semmi oly esemény nem adta elő magát, a miben a Lincoln-sziget lakói reá szorultak volna. Még a gránitházi kútban sem mutatkozott semmi, a mi a Top eles szaglását vagy éber figyelmét magára vonta volna, mint előbb nehányszor. Cyrus s társai azonban még sem mondtak le a lehetőségéről, hogy rejtélyes jötevőjük még valaha megismer-teti velök magát. Ki tudja, mit rejt a jövőndő?

Vége a télnek is vége lett s egy esemény, melynek gyászos következményei is lehetnek még, épen a visszatérő tavasz első napjaiban adta elő magát.

Szeptember 7-kén Smith Cyrus, a mint a Franklin-hegy csúcsát figyelemmel szemlélte: füstöt látott fölött gomolyogni. Társait is figyelmeztette a jelenségre s munkájukat mindnyájan abba hagyva, a hegy aljába mentek s onnan szemléltek a nem kevésbé aggasztó tűneményt.

A vulkán felébredt, a most már kitöréstől is lehetett tartani. Ez azonban nem volt szükségkép feltétlenül veszélyes. Lehet, hogy a kitörés nagyobb rombolás és végzetes következmények nélkül marad. Sőt azt is tudták, hogy a vulkán krátere úgy van alakulva, hogy a láva-kiömlés túlnyomólag a szigetnek terméketlen része felé történik, mely esetben nekik nem is ártana.

De bármiképpen legyen: a történetdőkkel szemben teljesen tehetetlenek voltak s így csak be kelle várnok: a vulkán szeszélye mit hoz reájok. A füst attól kezdve többé meg sem szűnt, sőt napról napra tömöttebbnek és erősebbnek mutatkozott. Ugy, hogy minden nappal közelebb láthatták magok előtt a válság bekövetkezését.

A szép idővel azért a hajóépítési munkák újra megkezdődtek. A vizesessel hajtott, egyszerű, de jó szerkezetű fűrészmalom vigan dolgozott, s csak úgy esett ki belőle a sok deszka meg lécz. Szeptember vége felé már a hajó teknője összeállítva magaslott az ácsudvarban.

A mellett az aratást sem volt szabad elhanyagolni. Egész nap folyt a munka, s este mindig úgy ki voltak fáradva mindnyájan, hogy alig álltak a lábaikon. De azért esténként, mikor megvacsoráltak, egy órácskát csendes beszélgetésre szántak. Ha majd hajójuk készen lesz,

hogy rognak visszatérni Amerikába. De azért a Lincoln-szigetét nem fogják végkép elhagyni. Ez az ő országuk, melyet ők alapítottak. Az anyaországgal való összeköttetés mennyire fel fogja virágoztatni! Termékeny földére majd települöket hoznak, hiszen nyolcz—tiz ezer embert a sziget képes volna eltartani. Majd Smith Cyrus állandó kormányzója lesz a szigetnek; Spillett Gedeon pedig hírlapot fog alapítani: a „New-Lincolni Híradó“ czim alatt!

Egy este, október 15-kén, ilyes ábrándozások s tervezgetések között, szokatlanul eltelt az idő, már kilencz óra volt este. A fáradt társaság ásitozni is kezdett, s feküdni készültek, midőn a táviró jeladója csöngetett. Mindnyájan együtt voltak; az akolban senki sem volt, a kitől a jeladás jöhetett volna.

Cyrus felugrott. Mindnyájan összenéztek s bámulva kérdék egymástól:

— Mi ez?
— Az ördög csönget-e?
— Az idő viharos, — mondá Harbert, — a levegő tele van villanyossággal. Talán — Cyrus, kire mindnyájan néztek, tagadólág rázta fejét.

— Várjunk, — szólt Spillett, — ha jeladás akar lenni: ismétlődni fog bizonyosan.

E perczben a csöngettyű újra megszólalt. Cyrus szó nélkül a táviró géphez lépett s e kérdést intézte az akol felé:

— Mit kíván?
Néhány percz múlva, a tü, a betű-táblán mozogva, a következő feleletet adta:
„Jőjenek az akolba, azonnal.“
— Végre! kiálta föl Smith Cyrus.

Valóban: végre a titoknak föl kell derülnie. S e remény elfelejtette a fáradtságot és álmoságot s azonnal mind az öten (Topot és Jupe-ot otthon hagyva) utnak indultak az akol felé. Az éj setét volt; a hold, mely épen aznap ujult meg, a nappal együtt hagyta el a láthatárt. Az ég felhőkkel volt borítva s a csillagok sem tűndököltek. Távoli moraj a kitörendő vihart jelentette. De embereink sokkal jobban ismerték az utat s tudták a járást, mintsem a setétség feltartóztathatta volna. A Mercy bal partján haladtak, elhagyták a fensikot, átmentek a Glycerin hídján s az erdő felé vették útjukat. Gyorsan s szótlanul haladtak, mindenik saját gondolataiba merülve.

— Talán lámpást kellett volna hoznunk, — jegyzé meg egy darab idő múlva Pencroff.

— Majd találunk az akolban, — felelé Cyrus.

S ismét szótlanul mentek tovább. A vihar egyre közeledett. Távoli dörgések szakították meg a csendet, villámok a setétséget. Félóra múlva, egy villám fényénél, meglátták az akol deszka kerítését. Alig léptek be a kapun, nagyobb erővel tört ki a vihar. Az udvaron pár percz alatt átsiettek s a ház előtt állottak.

Miután a távsürgöny innen indult ki, valószínű volt, hogy az ismeretlen itt várja őket. De egy ablak sem volt világítva. Zörgettek az ajtón. Semmi felelet. Kinyitották, beléptek: mely csönd és teljes setétség fogadta.

Nab kényszerít gyújtott s arról a lámpát — melynek helyét a setében is megtalálta — meggyújtván, körül nézhettek a szobában. Senki sem volt benne rajtok kívül. Minden ugy volt, a hogy hagyta.

Bámulva néztek össze.

— Csaldódtunk volna? — kérdé Cyrus. — Lehetetlen! A táviró világosan mondotta: Jőjenek az akolba, azonnal.

Vizsga szemmel tekintett körül, valamit keresve. Az asztalon egy papír lap fektűt. Mohón nyult utána s ezt olvasta róla:

Ebből Cyrus azonnal megértette, hogy a távirati üzenet nem az akolból jött, hanem a rejtélyes tudósító rejtékelyéből, hova bizonyosan egy, a régihez erősített új távirat-huzal vezet. Ezt kelle fölkeresni.

Nab a lámpát vette s mindnyájan megindultak.

A vihar egész erővel dühöngött s a gyakori villámlás elhomályosította a lámpa gyöngye fényét. Az akol-udvarban nem volt a keresett új huzal a régihez kötve. Kimentek tehát s figyelmesen vizsgálták a táviró vonalat. S íme az első oszlopnál, az izolatorból egy második fonal ereszkedett le a földig. Ez volt a mit kerestek. A földön nem végződött el, hanem tovább nyult — és pedig egész hosszában villany-isolatorral körülvéve, mint a tenger alatti huzal, hogy a föld és levegő el ne vezesse belőle a villanyosságot, hanem annak folyama biztosítva legyen.

— Kövessük! — szolt Cyrus.

A hegy aljából szemléltek a tüneményt.

egyenesen a tenger felé tartott. A sikamlós uton követték a mig birták. De már a tenger színétől alig néhány lábnyi választotta el, a mint a vihártól korbácsolt hullámok a sziklapartot csapkodták. Cyrus lehajolva tapogatta az érc huzal fonatát. Az a tengerbe vezetett s a víz alatt tűnt el.

Társai a család és elkedvetlenedés egy éles fölkiáltását hallaták. Cyrus csöndet intett.

— Várjunk! — mondá. — A tenger most magas; dagályban van. Várjuk el az apályt. Akkor valamely mélyebben fekvő üreg fog megnyitni előttünk, melybe behatolhatunk.

— S mi mondja ezt önnek Smith Cyrus? — kérdé Spillet.

— Ő nem hívott volna magához, ha nem lenne ut és mód, hogy hozzá juthassunk.

Cyrus oly erős meggyőződéssel mondá e szavakat, hogy társai önkénytelenül megnyugodtak.

Vártak.

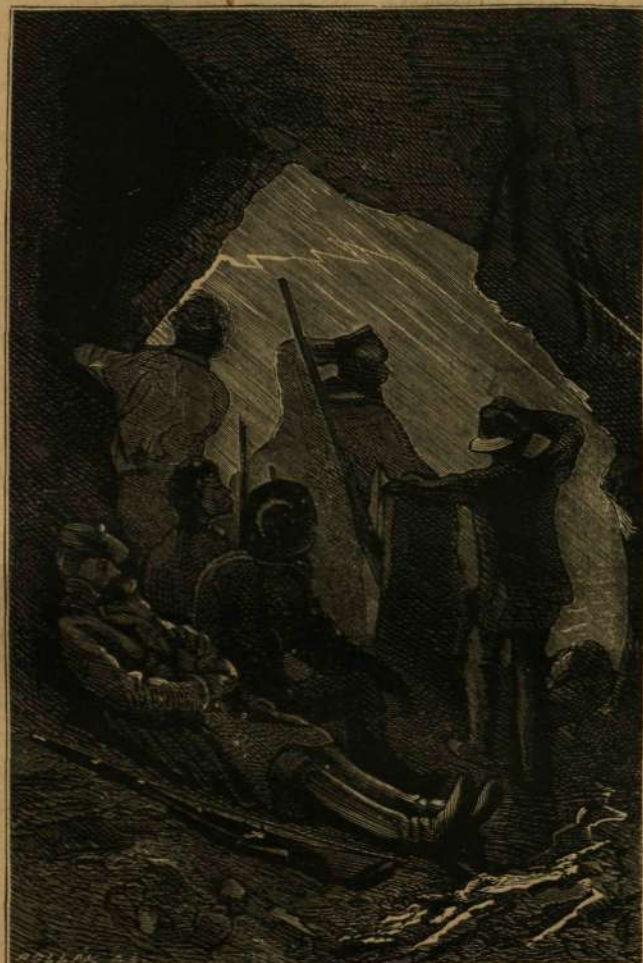
Egy óra múlva a tenger színe szállani kez-

/. Egy város értéke. Hivatalos becslések szerint San-Francisko városának összes értéke, úgy a hogy van, földestől, épületestől együtt, s a butorokat, egyéb fölszerelési tárgyakat s végre a benne található készpénzt is odaszámítva, ebben az évben (1875.) 267,483,769 dollár (kétszázhetvenhét és fél millió forint) megegyezik, míg múlt évi értéke 261,079,093 dollár volt. Az említett összegből 126 millió 350,235 dollár a föld és talaj értékét, 42,558,165 dollár az ingatlanokét (épületek és beruházások), 90,761,341 dollár az ingóké képviseli s készpénzül 7,814,208 dollár van főlvéve.

/. Amerika könyvtárai. Az Egyesült-Államokban leggazdagabb könyvtára van a kongresszusnak, 274 ezer kötettel; azután következnek a bostoni, 273,000 kötettel; a Harvard-egyetemé 198,000 kötettel s végre a kereskedelmi könyvtár Uj-Yorkban, 155,120 kötettel.

/. Az első gázvilágítás Londonban. Londont 1807. január 28-án este világították ki gázzal legelőször. A vállalkozó egy Winsor nevű német volt. Sir Walter Scott 1806-iki naplójában ezeket írja: „Egy hőbortos ember van jelenleg Londonban, ki a várost füsttel akarja kivilágítani.“

/. Boldog város. Seneca város lakói (Kansas, Észak-Amerika) nem nagyon félhetnek a téltől. Az egész város egy gazdag kőszén-telep fölé van építve s az emberek saját kertjükből ássák ki a tüzelő szert.

Az üregből világosság hatolt ki.

A REJTÉLMES SZIGET.

Részint a lámpa, részint a villámok fényénél, nehezen s baktatva, de mégis biztosan haladtak, a merre az új huzal vezetete. Majd fák alacsonyabb ágaira, majd magára a földre fektetve húzódtak tovább. Biztosan mehettek utána. A völgyezorulatba vitte, azon az uton, a hol azelőtt annyit keresgéltek. Azután egyenesen a tenger felé látszott szaladni s felvezette a sziklapart azon felső részére, mely egyenesen a tengerre nézett. Az egyre sűrűdő villámlások borzasztóan felséges kilátást nyitottak az óceán végtelenségére. Itt a huzal bekanyarodott a sziklák közé, s egy bércehasadék meredek és szeszélyes lejtőjén vezette le őket. Ez ut nappal is veszélyes lett volna. De a kíváncsiság és érdek sokkal nagyobb volt, hogysem a veszély csak eszközbe is jutott volna. Lábaik alatt a sziklaoldalból egyes kövek tördelöztek ki s zuhantak nagy robajjal a mélységbe. Ők csak haladtak előre. Cyrus ment elől; a többiek követték; a sort Ayrton zárta be.

Egyszerre a huzal szögletbe fordult, s

dett. Egyszersmind azonban az eső is megeredt, s a várakozás egyre nehezebb volt. Ejféltkor Cyrus, kezébe vévén a lámpát, levilágított a sziklaoldalon, a hol állottak. Már két óra óta szállott a víz, s az előbb alámért sziklák feltűnéseket belőle.

Cyrus nem csalódott. A tenger felé néző sziklaoldalon egy barlang ivertébe látszott, mely már hét-nyolc lábnyi magasságban boltozódott a tenger színe fölött. A távirat huzala, mely őket eddig vezette, a barlangba fordult be. Az üregből pedig világosság hatolt ki.

(Folyt. követt.)

Egyveleg.

/. A világ összes hírlapjainak száma. Hatin, a franciaországi sajtó történetének szorgalmas tanulmányozója, azt állítja, hogy a föld kerekén megjelenő hírlapok összes száma 12 ezer, s a naponként megjelenő példányok száma 12 millió. Ha e számítás helyes, akkor a világ összes hírlapjainak fele az északamerikai Egyesült-Államokban jelenik meg.

— Gyermeki naivság. Egy párisi nő halottak napján a temetőbe vitte kis fiát, hogy rokonai sírjait meglássa. A rokonok nyughelyeinek kellő megtekintése után a kis fiu a többi síremlékhez is elfutott és olvasgatta a feliratokat: „Itt nyugszik a jövő feltámadásig erősen hitvesem“; „Itt pihen kedves fiunk, kit élt virágában ragadt el a halál!“ „Az igazak álmat alusz-sza itt egyetlen forrón szeretett férjem“ stb. Mikor a kis fiu mindez emlékeket megtekinté s a feliratokat elolvasta, anyjához fordult: „Mama! most már vezess el abba a temetőbe, hol a rossz emberek nyugsznak.“

— Egy színi előadás Khinában. Hongkongban ez idén Pu-lin-lu színtársulata b érte ki a hongkongi khinai színházat, de a nagyvízi isten tiszteltére rendezett első előadása oly gonoszul sikerült, hogy a közönség felbőszülve, botokkal, kövekkel kezdte hajigálni a színművészeket. A bombázásra a megrémült előadók sem vették tréfura a dolgot; hanem kibuzott kardok és más színpadi fegyverekkel rontottak a közönségre, kiszorítván a folyosóig s oly véres tusába elegyedtek, melynek több sebesülés lett a következménye. A társulat nem tarthatott több előadást, mert e csata után az egész társulatot befogták.

A királyi családról.

Fővárosi tárcza.

Mint hírtelen szélrohantól tovasodott lőpor-füst a csatamezőn: kavarog és hullámlázik föl-alá az ősi délelőtti áthült légkörében a hosszú foszlányokra szakadozott ködlepel. A páratelt nedves levegőn halványan sűrődik át a küzködő nap sugar. Sugár jegenyefák tetejében hollok tilnek feketében. Száraz levél hull le minduntalan himbálózva a lombjavesztett faágokról, meg-megzördülve a pázsitmentes, kemény földön. Kopár, letarolt, enyészetnek indult minden, réten és erdőn. Dér jegecei csillognak fonyadt fűszálon, barázda medrében, kórók aljában. Ódájában meglapulva nyugszik vakondok, ürge, hörcsök és mezei egér.

Lassanként aztán megmelegednek a légrétegek. Parányi cseppekben szömk a enyésző köd. Tisztult és tágul a láthatár, mintha megannyi rengeteg füllögnyit vonnának föl szerteid előtt. A puha, hullámzatos körvonalokban lerajzolódó távoli hegyek kéklő színe szinte elválaszthatatlanul olvad össze az égboltozatával. Diadalmasan árasztja szét éltet lehelő sugarait a párákörben uszni látzó nagy tüzgömb. A tájkép egyre nyer elevenségben. Amott szerény házak keményeiből vékony füstoszlopok lebuknak a magasba; alacsony kerítésű udvarokból ludgagóság s a vályuban turkáló hizók elégedett rőf-fenése hangzik elő; a meg-megnyíló konyhajától kicsapódó ételillatot mohón szimatoló orral fogja föl a déli csontra éhes komondor. Emitt kissé ódi kastély kupoláját aranyozza meg a napvilág; harisnyás, paszományos cseléd-ség surran át az udvaron; nemes vértől duzzadó lovakat vezet kantáron néhány hallgatag, angol képű lovász.

S míg találgatnád, vajlon ki fogja megülni a büszke, pompás állatot: a fültart szárnyu ajtóból délczeleg pár lépett ki. Az öreges formájú kastély ura és urnője. Hosszú uszályú, süttet lovagló ruha simul szorosan a hölgy sugar, karcsú, fejedelmi természetű. A róka- és szarvas-vadászok vörös frakkja és szűk, fehér nadrágjából gomborul ki előnyösen a lovag dalias alakja. Nehány pillanatig mindketten végig jártatják szemüket az elővezetett remek állatokon. A jövő perczben már nyeregben, továvágatva látod őket, tiszteletteljes távolságban követve néhány lovag által. A magyar királyi pár vadászatra lovagolt a gödöllői kastélyból...

Ez az igénytelen épület, melyben a „legelső magyar ember“ családja élt ősz idején a visszavonultság csendéletét, meggyőző bizonyítéka a fejedelmi pár egyszerű s házas szokásainak. Nem ragyog itt semmi királyi pompától. A berendezés igénytelensége szinte közmondásossá vált már. Hanem ez az egyszerűség a butorokban, mely nem sokkal haladja túl egy jómódú és művelt izlésű polgár lakásának komfortját, hiven visszatükrözi az ország első családjának maganéletét. Az uralkodónak, ki megfeszített munka és a férfias sport olykor fölötté fátorgató szórakozásai között osztja meg idejét; a királyi asszonynak, ki a leggyöngédebb anya szeretetével ösztögy gyermekein, s élte legfőbb örömeit a kis Mária Valéria gondozásában leli; a trónörökösnek, ki sokoldalú s nehéz ismeretek elsajátítására van utalva: nekik mindannyioknak nem életszükséglet a fejedelmi fényűzés.

Egy szellemes német író, Riehl, „a kis miniszterek bajairól“ irt esszéjében élénken kiszínezi a különbséget az absolut állam teljhatalma s olykor mindenható, s az alkotmányos állam felelős miniszterei között. Valóban a Richelieu-k, Mazarin-ek, Kaunitzok és Metternichok hatalom és befolyás tekintetében föltűnnek voltak a parlamenti kormány minisztereivel szemben, kiknek befolyása sokkal inkább függ az uralgó párt száma és bizalmától, mint a fejedelem személyes kezétől. Az absolut, s egyedül az uralkodónak szavával tartozó miniszter gyöngy-élettel bírt az alkotmányos állam elsőklő miniszteréhez képest, a kinek vállaira a parlamenti felelősség súlyos terhe nehezedik; a kit mindenki bünbaknak tekint, ha baj van az országban; s a kit elégedetlen néptribunok a „Csanagyi“-ak és Németh Berczik érdes „törülközővel“ rendelkezéssel osztályából kedvök szerint megtépázhatnak. A miniszteri állás sokat veszített azóta vonzerejéből, hogy megszűnt betöltőjére nézve a teljhatalomság talapzata lenni, s nem olyan

szölyeszék többé, melyből parancsszavakkal kormányozhatni az országot. E tudat oly mélyen beékelte már magát a közvéleménybe, hogy az illuziók csillogó légváraiban élő fiatalok körében ez idő szerint bizonyára sokkal többen álmodoznak a nagy költők s a hírneves tudósok babérairol vagy a Rothschildok gazdagságáról, mint a miniszteri állásról, mely bizony gyakran hasonlít azon vasrostélyu ágyhoz, melyre Cortez Ferdinánd kapzsi spanyolai Montezumát fektették, paraszat szórva alája, hogy kiereszszakolják belőle elrejtett kincseinek hollétét. Ily parázs van szórva nem egy miniszteri karszék ülésére is, főleg ha betöltője nem tud számot adni róla, hová és merre rejtette el — programját.

Nos azt hisszük, hogy ily különbség nemcsak a miniszterek, hanem az uralkodók tekintetében is létezik. Az absolut fejedelmek azon genreje, mely egyedül a koronát viselte fején, az államkormányzás nehéz munkáját pedig kizárólag teljhatalmu miniszterére hagyta, már-már kivészett, s ma-holnap kizárólag csak a padisah-k s egyéb keleti autokraták birodalmiban lesz föltalálható. Az alkotmányosság, melytől I. Ferencz még annyira irtózott, hogy udvari orvosának, ki egy ízben Ő Felsége erős és egészséges „konstituczióját“ emlegette, boszankodva jegyzé meg: „Mondjon isten nevében testi szervezetet vagy organismust, de ne emlegessen nekem konstitucziót!“ — az alkotmányosság, mondjuk, súlyos munka terhet rakta az uralkodó vállaira is. A népképviselői államban a fejedelem az ország első — s ha föladatát a lelkiismeretesség komolyságával veszi — egyuttal teendőikkel legelhalmozottabb hivatalnok, kinek szórakozásokból és kedvtöltségekkel kevesebb jut ki, mint a legtöbb vagyonos embernek.

A gödöllői csendéletnek azért mindig csak rövid ideig s akkor sem háborítlanul örülhet a kormányzás gondjaiban minisztereivel lelkiismeretesen osztó magyar király. Könnyű nagy urainknak, a kik, ha egy napot vadászaton töltenek, másnap késő délutánig pihenik ki ágyukban, a lesbenállás csekély fáradsalmait. Rájuk nem nehezül egy nagy állam bonyolított kormánygépezete igazgatásának föladata. A magyar király azonban, szenvedélyes sportman léte, éjjeli nyugalma egy részének föladozása árán juthat csak a vadászat örömeihez. Olykor, ha a stíriai havasokon óhajtat vadászni zergére, s arra a félénk szárnyas vadra, melyet csak napkeltekor lephet meg a fenyőerdő rengetegében a minden lépésére ovatosan ügyelő vadász: az esti vonattal hagyja el Bécsét, hegymászás és átvirrasztott éj daczára másnap délen már ujra íróasztala mellett ülve a Burgban, elintézve a fölhalmozott ügydarabokat, tanácskozva a miniszterekkel s fogadva a hosszú sorban kihallgatásra jelentkezőket. Szemét lehunyni csak következő éjjel talál néhány órára időt.

Gödöllön is, reggelről reggelre, talpon leli már az uralkodót a négy órai harangszó. A kastélyban, leszámítva a szolgálattelve komornyikot, a reggeli készítésével foglalkozó szakácsokat, s Tóth Lajosné asszonyomat — a kapus nejét — a ki apró szolgálattelve szerencsés teljesíteni a király lakosztályában: mindenki alszik még. Sötét éj borul még az egész vidékre. Kuvasz-utagás és kakasszó jelentik a kora hajnalt a község közel udvarából. A király szobájában azonban kigyúlt már a gyertyavilág, s mozgókonny alakja lerajzolódik olykor a függönyökre. Nem veszteget sok időt az öltözésre. Megmosakodva a langyos vízben, mit Tóth Lajosné készített, gyorsan magára ölti ruháit, hogy azután elköltse a frugalis reggelit, mely rendszerint csak egy csésze theaból áll. A föltalalt reggeli egyébalkat-részeit jobbadára még csak meg sem izeli.

A reggel s a délelőtti egy részét itt is munkával tölti a király, átfutva, elintézve s alájegyezve névalírással a kabinet-iroda által beküldött ügydarabokat, jelentéseket és folyamodványokat. Ez utóbbiak közül, főleg a mennyben segélyezésért esedeznek, a legtöbb kedvezőn intéztetik el; tanuskodik róla azon közel másfél millió forintnyi összeg is, melyet a lefolyt évben a bécsi kabinet-iroda tett folyóvá az uralkodó magánpénztárából jótékony czélokra, kegydi-jakra és segélyezésre.

Olykor időt lel azonban a király vadászatra indulni már a kora reggeli órákban. Nem ritkán egyedül, kísértő nélkül távozik a kastélyból, vállára aggatva fegyverét, s fölzárva a haraszt irdőre nyíló parkajtót, melynek kulcsa folyvást

vadászubbonya zsebében van. A fejedelem, mint egész környezete tudja, ritkán derültebb, mint ily magános vadászat napján. A nehéz terhek és gondok, melyek az uralkodót nyomják, ellillannak addig, míg az erdő tünde és illatos levegőjével dagad melle, s a futó vadra küldt ritkán tévedő golyóit fegyvere csővéből. Szürke, egyszerű zubbonyában, mely nem egy megázás nyomát viseli, sokan látták már a Gödöllő körüli erdőszégen, nem ismerve föl benne a királyt.

S ez apró részletek befejezésül még egy adomát, melynek hitelességeért jót állnak Gödöllőn. A derék kapus, kit az uralkodó többször tüntet ki megszólításával, nagyon fogtán levén azon kelléknek, melyet Montecuculi tábornok a hadviseléshez elkerülhetetlenül szükségesnek mondott, s melynek előteremtésén senki sem tőri inkább fejét Széll Kálmán pénzügyminiszternél: nyugtalanul várta király és ura megérkezését, hogy előadhassa neki baját. Valamelyik nap aztán, az uralkodó hosszabb távollét után berobogva a kastély udvarára, először is a jó képű kapust pillantja meg, kinek arcza mosolyog az örömtől. „No hogy van Lajos?“ — kérdi tőle a király. „Hát csak megvolnék valahogy“ fölséges uram, de nincs Krisztus,“ — szaladt ki belőle a rég óta keblében hordott panasz. „No ne búsuljon semmit — mondá mosolyogva az uralkodó, megveregetve a hü ember vállát — itt vagyok én.“

Egy huzamban azonban a király nem tölt-het sok időt Gödöllőn, minthogy uralkodói teendői majd Budapestre, majd Bécsbe szölytják. Annál zavartalanabban élhet a gödöllői csendéletnek az ország legünnepelebb s legszeretetebb asszonya: a királyné, kinek megérkezése mindannyiszor örömap a csendes községben. Hasonlón a mesebeli tündérhez, ki házról-házra jár könnyíteni az emberek nyomasztó bajain, a királyné bőkezűen gondoskodik, az egész környék szegényeiről. Alig van arra szegényebb család, mely nem tapasztalta volna már magán a koronás hölgy szívének kifogyhatatlan jóságát. Orvost küld a betegeknek, pénzzel boldogítja a szűkölködőket, meleg ruhát és tankönyveket juttat a gyermekeknek. Gödöllőn és környékén majdan egész legenda fogja tovább adni, nemzedékről nemzedékre, a jóságos királyné tetteinek emlékét.

Az iskolás gyermekek számára emelt karácsonyfát a királyné állandósította meg, miután Gödöllőre érkezése első évében az akkor még szerény mérvű fát előtalálta. S ő volt az, ki annak áldásait kiterjesztette mindhárom felekezeti gyermekeire. Az összegnek, melyet e czélra évenként a gödöllői előjárósághoz küld, határozott rendeltetése, hogy felekezeti különbség nélkül fordítottassék szegény szülők gyermekeinek megajándékozására. Szívjóságát kiterjeszti mindenrovára, hol gyámolításra és segélyezésre van szükség, s az, mi olykor jótékonyaságáról a lapok útján a nagy közönség tudomására jut, csak csekély töredéke nemese cselekedetei hosszú sorozatának. A kis főhercegnő bizonyára királyi anyja kezdeményezésére szerepel a gödöllői apró gyermekesereg bőkezű tündére gyanánt, melynek körében nincs örömmel fogadtabb hír, mint a fölkiáltás: „Jön a Valéria!“ E hír süteménnyel telt kosarakat jelent, melyeknek tartalmát a kis főhercegnő osztja ki mosollyal gyermeki arcán az örvendő apró nép között.

Szenvedélyes lovaglásról a fejedelmi hölgy Gödöllőn és környékén ép oly ismeretes, mint most Wight szigetén és Sassetótban is. Óra hosszat vágat a szadai erdőben vagy egybe-bütt, csak nagy távolban kísérve egyetlen lovásza által. A közép élénk bámulattal szól a királyné hosszas és merész lovaglásairól. Nyilvánvaló, hogy a fejedelmi asszony bátorsága és ügyessége csak ragyogóbbá segítik tenni azon nimbuszt, mely egész lényét körül sugározza... A bécsi „Prater“ nagyvárói közönsége sokkal ritkábban részesül a szerencsében: lőhatón iltve látni a királynét. Lapunk mai számának egyik képe azonban a pompás parkká idomított erdő fásorában lovagolva tünteti föl a fejedelmi asszonyt, oldalán Rudolf trónörökösével. Köröskörül élénken lüktet a fővárosi élet: előkelő fogatok érik egymást, anyereg magaslatáról tekintenek le öreg és fiatal uracok, s tarka sorfalt képez a gyalog közönség. Valamennyi kéz tiszteletteljesen kalaphoz nyul azonban, a mint megjelenik a birodalom legünnepelebb asszonya.

Borostyáni Nándor.

A titkos rendőrség az Egyesült-Államokban.

I.

Uj-Yorkban és általában az Egyesült-Államokban a secret office valódi nagyhatalom; de tömörked sok pénzbe is kerül. Valamennyi „detectif office” közt a leghiresebb a Pendleton-féle Uj-Yorkban és Chicagóban.

Pendleton független „detectif office”-e a háború alatt az állam szolgálatában volt. Sokszor megfordult a ritka tulajdonokkal bíró egyén táborunkban, is főképen ha lehetetlen volt a secessionistákhoz kényszerűen kapni. Ő semmi veszélytől s nehézségtől nem riadt vissza, készséggel vállalkozott a kém-szerepre; bejárta az egész államot s a legfontosabb hírekkel tért vissza.

Kalandjai néha borzasztók, néha mulatságosak voltak.

Egy nap Észak-Karolinában egy ültetvényes telepre vetette sorsa. Persze álottözetben, álnév alatt járt. Szállást kérve, bírónak adta ki magát. Estig több ültetvényessel beszélt, kik a többi közt föl hívták figyelmét egy más ültetvényesre, kit nagyon szeretnének a vidékről elvándorítani, mert erős gyanú van rá, hogy ő ölte volna meg eldőlőjét, mit azonban nem lehetett rá bizonyítani. Társaságba — mondták — ez ember nem jár; különben pedig durva, kegyetlen természetű s rabzsolgálva szerfölött rosszul bánik.

Pendleton megígérte nekik, hogy segít rajtuk, ha a dolgot úgy intézhetnék, hogy ő egy éjén, mint vendég, az ültetvényesnél meghalhatna.

Megígérték, hogy ezt kimódolják valamilyen s Pendleton másnap csakugyan bejutott valamely ürtügy alatt az ültetvényes hájékába. Sas-tekintetével legott belátta az ügyek állását. Alig kellett neki egy pár szót váltani a rabzsolgálók egyikével s már is vagy száz néger mint Mesiasának engedelmeskedett neki. A felől biztos volt Pendleton, hogy a néger őt minden világi boldogságáért sem árulja el.

Vacsora után sikerült az ál-bíróknak egy kis fuchaine-oldatot egy üvegcsében a néger szobaleány kezébe csempészni azzal az utasítással, hogy ha gazdája alszik, lopózkodjék be ennek halászobájába s az átadott vérvörös festékek kenje be az ágyamúnt, meg a szőnyeget is. Ejjél után egy borzasztó, kísérteties hang riasztja föl álomból az ültetvényest. A kísértet nevén szólítja őt s vadozja véres tettei miatt.

Az ültetvényes rémülten szökik föl fekhelyéről és az éji lámpa mérsékelt világánál vért lát mindenütt. Inge, ágyamúja, a szőnyeg, mind véres! Lelkiismerete furiától ostoroztatva hirtelen odahagyja ágyát, kiugrik az ablakon, végig a kerten, átveti magát a kerítésen, ki az erdőbe. Soha nem látta többé senki a nyomára. A gyilkos ültetvényestől megszabadult a vidék.

Egy más alkalommal bejárva Dél-Amerikát, egy rendkívül fontos ügyben a lehető legnagyobb gyorsasággal Washingtonban óhajtott Pendleton lenni. De miképen? Ez volt a kérdések kérdése!

A határt a legnagyobb szigorral őrizték s midőn a rendőrfőnök át akart szökni a vonalon, — három-négy izben — elfogták, de mindig sikerült ritka leleménységének a szökés által való szabadulás. Végre a Potomac folyó közelébe jutott, ott a Rappahanock folyam torkolatánál.

A széles Potomacokon végig hadihajók őrizték a partokat, míg a secessionisták viszont a hajókat tartották szemmel.

A fő-órta egyen az előbb említett folyó torkolatánál volt.

Pendleton itt újra föltartóztatták, azonban minden kérdésközlésre, faggatásra ügyesen kitérő feleleteket adott; úgy hogy kénytelenek voltak neki hinni, habár bizalmatlanok voltak is iránta s folyvást szemmel tartották. Ejjén át kénytelen volt Pendleton az örök közt tanyázni, velük enni, sőt aludni is.

Mielőtt lefeküdtek, megerősítették a csónakokat. Az örök egyike Pendleton mellett nyult végig s karját keresztülítette ennek a vállán. A rendőrfőnöknek pedig ez éjjel keresztül kellett a folyón menni, ha életét teszi is kockára.

Az örök elszenderedtek. Ő azonban annál éberek voltak. Lassan, mint a kigyó, siklott ki ágytársra karja alól; finom Colt-féle revolverét

lővére készen tartva, gyorsan lépdelt a folyóhoz. Midőn azonban kezét a csónakra teszi, egy kéz nehezedik a vállára. A revolver villámgyorsasággal működött Pendleton kezében — s a másik pillanatban egy halott zuhant a sötét folyamba.

A rendőrfőnök gyorsan veté magát a csónakba.

Most talpra ugrottak az örök s lövöldöztek a csónak után, mely rendkívüli sebességgel siklott a folyam közepébe s onnan az apálylál kifelé a túlpartra.

Felórával később biztos révpartra jutott Pendleton s reggelre már Washingtonban temetett nagyfontosságú hireivel.

Pendletonnak emberei is, méltók ő hozzá. Gyors találekonyosság, rendkívüli bátorság, szívós kitartás, éles ész, roppant emberismeret s rókaravaszosság jellemzi valamennyit. A legveszedelmesebb desperád is esztetig egy tekintetűtől s ha lőnek, soha sem hibáznak.

A kereskedők legjobban szeretik ügyeiket a Pendleton kezére bízni. Némelyeknek nagy szállítmányai tüntek nyom nélkül el s szeretnék tudni, hová lettek azok; mások azt óhajtanak tudni, honnan veszi pénztárukuk a tömörked pénzt, kinek 4 vagy 7 ezer dollár fizetése van, s mégis felül költ huszezeren; vagy pedig valamely bank vagy bankár hamisan bukott és az ügyet fölvilágosítani óhajtják stb., Pendleton ügyességét s éles esztétet szívesen igénybe, ki, persze jó pénztért, szolgálatukra áll.

Pendleton mindent napfényre derít. Ő meg nem áll féluton; kikutatja a legelburkoltabb ügyeket s elégtételt szerez megbízóinak.

Szolgáljon emez állításom igazolásul pár eset.

Egy fiatal francia, ki abban az előnyben részesült, hogy jó fizetése mellett a bankár bizalmát is megnyerte, egyszer csak ellillant százezer font sterlingnyi összeggel. Egy ideig hasztalan nyomozták, míg végre Pendletonra bízta ezt az ügyet is.

A titkos rendőr egyik legügyesebb emberét küldte a tolvaj után, ellátva őt Kanada és Angolországra szóló papirokkal s igazolványokkal.

E megbízott csakhamar kipuhatolta, hogy a tolvaj Kanadába szökött. Haladék nélkül utána indult. Montrealba érkezvén, ott arról nyert tudomást, hogy a tolvaj nyugat felé tartott Torontóba, mely onnan négyszáz mérföldnyire fekszik. Utána! Odaérkezésekor a vendéglők egyikének könyvében nyomára akadt a tolvajnak, ki azonban már Quebecbe menekült. Ott már csak egy napi egérutal előzte meg a rendőrgyűnőket. Az üldözött Montrealba tért vissza. Mikor a titkos rendőr odaérkezve a vendéglő egyik kapuján bement, a szökevény ép akkor hagyta el a másik kapun szállását.

Mig a detectif a könyveket vizsgálta, addig a tolvaj egy épen Európába induló gőzösre menekült.

Midőn a rendőr a kikötőhöz érkezett, a gőzös már lefelé uszott a nagy St.-Lawrence folyón. Nosza ő is a vaspályához kocsizott s egész nap és éjjel utazott a vonaton, másnap reggel már Uj-Yorkban volt, honnan az első gyors gőzösrel Európába indult.

Az üldözött azonban hamarabb ért Angliába s haladék nélkül Belgiumba utazott. A rendőrgyűnők két hét múlva újra nyomára akadt a belga-német határon egy kolostorban, honnan — midőn már nem érezte biztosnak rejthelyét, átszökött Franciaországba. A rendőr szemét azonban nem lehetett megvesztegetni.

Ez rögtön segélyért folyamodott a francia kormányhoz a tolvaj üldöztetése végett, melynek közegei azonban oly nehézségeket gördítettek útjába, hogy a követés segélyét is igénybe kellett vennie. Végre nyert is segélyt a kormánytól; de a helyett, hogy valóban segítették volna, mindent elkövettek, hogy időt veszítsen s nehányzsró kisiklani hagyják üldözje kezei közül, részint mert az üldözött francia születés volt, részint mert őrös szemmel nézték, hogy külföldi rendőr kutak utcajókban; s a mellett a szökevény fiatal felesége előre ment mindenütt és bõmarkulag szórta a pénzt a hol kellett.

Mindazáltal Páris sem látszott többé biztosnak a szökevény tartózkodására. Onnan is odább állt tehát. Üldözője mindenütt újra nyomában volt. Lement déli Franciaország Pau

városába, hol magát biztosnak hiven, félóránnyira a spanyol határtól birtokot vásárolt, abban a reményben, hogy ott nyugalomban élhet s ha veszély fenyegetné, néhány napra mindig könnyen átvándorolhat a hidalgók házájába, mint-hogy Spanyolország az egyetleneg állam, mely-lyel még eddig Amerikának nem sikerült egy nemzetközi extraditio szövetségét létre hozni.

Néhány nappal a birtokvásárlás után az egész vidék birtokossága meg volt hiva az új birtokos fényes estélyére.

Midőn a vendégesség javában mulatott, az uj-yorki Pendleton megbízottja belépett s mig egyik kezét a háziur vállára tette, a másikkal kabátját gombolta ki, melynek belésén ott csillogott az amerikai detectif police jelvénye. A szökevénynek nem volt többé alkalmja a menekülésre. Kénytelen volt annyi vendég közepette az amerikai titkos rendőrt követni Párisig, hol az ügynök csak nagy ügygyel-bajjal tudta őt a kormánytól kikapni s addig az ügynök foglyáért együtt lakott foglyával a börtönben, nehogy valamikép kisikolják keze közül.

Végre négy havi üldözés után szerencsésen visszaszállította a tolvajt s átadta a büntető igazság kezébe. Dúsan megfizették fáradságát, mit meg is érdemelt.

Egy más alkalommal egy hirhedett rablót kellett kézrekeríteni, kinek holtartózkodását mély titok fődte. Oly veszedelmes egyéniség volt ez, hogy Pendleton maga ment érte. Philadelphiában talált az első nyomra, mely őt San-Franciskóba, majd Uj-Orleansba vezette, míg végre Washingtonban elcsípette. Pendletonnak nem volt szüksége sem láncra vagy selyem-zsinorra avagy elől hátul örrre; nem! ő mint egyszerű utas foglalt helyet foglyával; csak szeme függött folyvást a gonosztevőn, ki ez által el volt igézve, akár a kis madár a kigyó tekintetétől.

Máskor meg Chicagóban, a kikötőnél egy hullát találtak, melyről senki sem tudta kicsoda volt, s honnan került ide; sem semmiféle jelt vagy papirokat, melyek kiltét igazolták volna, nem fedeztek föl. Ennél fogva a titkos rendőrség csak lefolyóképeztette* és eltemette. Azonban még ezzel nem elégedett meg a detectif-policé, hanem rendre vizsgálta a vendéglők könyveit s kihallgatták a vendéglősöket. Egyben némi nyomra vélték igazodhatni. Ugyanis a hulla föllelése előtti nap két nappal érkezett a vendéglőbe, kik beirták neveiket s toilletet csínálva, tudakozódhatt bizonyos bankár után. Aztán elemek sétálni s késő este csak egyikök tért vissza. Hogy melyik hiányzott, nem tudták, mert a könyvvívó elfelejtette őket megnevezni, mikor neveiket bejegyezte. A visszatért német is eltávozott másnap, mint említette, barátja után, nyugotra, földet vásárolni.

A titkos rendőrség kiküldött tagjai ekkor egyenesen a kérdéses bankárhoz mentek. Ott arról értesültek, hogy a két német egy uj-yorki bankártól egy ajánlólevelet kapott, melyben a többi közt az állott, hogy a kisebbik, hat ezer dollárt deponált, de azért nem kell többet kiele ezer dollárnál kiadni, míg földeket nem vásárolt. Neve ez és ez s természet jóval kisebb, mint társa. A rendőrk megmutatták a hulla fényképét a bank embereinek, kik legott rá ismerték a kisebbik németre ez arczképen. Innen a rendőrség minden indóházt fölkeresett, aztán visszament a vendéglőbe, a hol szállva voltak. Ott kituták, hogy az életben maradt társ azt a nevet használta, a melyet a másik viselt. A kikötőben is találtak embereket, kik látták sétálni amaz este egy hosszú rakodó-hidon.

A nyomozást a vaspályán kezdték, de nem nyugot felé, hanem Philadelphia irányában. Ott kituták a gyilkos valódi nevét, ki ismeretséggel kötött a szerencsétlen véget ért fiatal emberrel, ki utiköltségeit fizette, csak hogy kisérője legyen. Ezt kedvesétől tudták ki; azonban a gyilkos elutazott Németországba. Volt a new-yorki bankárnál is, hol magát, mint N. N. fölhatalmazottja mutatá be, kire a pénz fölvetéke van bízva. Ott azonban egy fillért sem fizettek ki neki. A kiküldött titkos rendőr rögtön gőzösre ült, s átkel-ven az oceánon, beutazta a Rajna vidékét. Nem-sokára Hannoverből távsürgőnyözött, hogy meg-

* Ott minden ismeretlen hullát le szoktak fényképezetni. Azonkívül Uj-Yorkban fölálhat a R. g. e. Gallery, a gonosztevők arczképcarnoka. Minden, a rendőrségnél egyszer megfordult férfiak és nők arczképe ki van abban állítva. L. H.

jelte emberét. Midőn berlini rendőrök kíséretében meglepte, épen ujonnan vett földjén szántogatott. Midőn a detectif vállára tette kezét s fölmutatta jelvényét, a gonosztevő ájultan rogyott össze. A német kormány rögtön kiadta; átvitték az oceánra s ott, hol a gyilkosságot elkövette, végezték ki.

Láng Henrik.

A hétről.

© Hálástennek, túl estünk a dolog nagyján.

A költségvetés felett megejtett általános vita be-rekesztetett. Elvégeztük minden nagyobb szerencsétlenség nélkül s nálunk hallatlanul rövid idő alatt.

Eddigelő a budgetvita megnyitása olybá volt vehető nálunk, mint a szóáradat zsílipjeinek fölemelése. Az időb képviselők kötelességüknek ismerték feltárni az ország előtt hazafias aggodalmaikat. A fiatalok pedig alkalmul használták a budgetvitánál mutatni be eddigi tanulmányaik eredményét. Most sokkal kevésbé mutatkozott ez a két momentum a tárgyalásnál, mint bármelyik költségvetési vitánál az előbbi években. Sőt ha összehasonlítjuk a hangot az eddigi költségvetési viták hangjával: megelégedéssel kell regisztrálnunk, hogy abban is nagy haladást mutathatunk fel. Nem a személyeskedés, nem a sértegető invectivák, nem a szenvedély meddő, sőt káros szöcsereje volt ez. Valami látszott lebegni a képviselőház fölött, melyet minden árnyalat magasabbnak érzett a pártte-kintetekenél. Erős megtámadásoknak volt kitéve a kormány ez alkalommal is; de az erő most az egyszer nem a hangban, hanem a tartalomban feküdt. Mind a két ellenzék, jobb- és balfelől, érvekkel igyekezett küzdeni s a hangban mér-sékletet, parlamenti ildomót árukt el, mintha támadás helyett kapacitálni akarna. Az egész vita folyamán nem merült fel kellemetlen inci-dens több egyenél, — de az is elmosódott miha-mar s nem vetett magas hullámokat. Széll Kál-mán, ki a költségvetés tárgyalásának derekán betegsége miatt nem lehetett jelen, — csütör-tökön válaszolt egy hosszabb beszédben az összes támadásokra, melyek a vita folyamán a költségvetés ellen felhozattak s nem eredmén-ytelenül cüzfolta az ellenzék érveléseket, mert a költségvetés pénteken nagy szótöbbséggel elfo-gadtatott, s a ház azonnal belebocsátkozhatott annak részletes tárgyalásába.

Irodalom és művészet.

— A „Budapesti Szemlé”-nek, melyet a m. t. akadémia megbízásából Gyulai Pál szerkeszt, a jelen évi utolsó száma (november-decemberi) is megjelent a következő tartalommal. I. „A tör-ténelmi hűségrol a költészetben” Szász Károly akadémiai pályadíjt nyert értekezése. II. „Zsák Mór”, beszély Jerrold Douglas után Belényesi Gábortól. III. „Dembinszky emlékiratairól” már a negyedik nagy érdekű s hatalmas logikával folytatott bírálat, De már Jánostól. IV. „Egy olasz államférfi a magyar rablókról” György Endrétől, melyben a rablók ellen olyanforma eljárást ajánl egy olasz könyv az ő államuknak is, a minőt Magyarország követett a közelebbi mult években gr. Ráday kir. biztossal. V. Köl-temények: I. — VI. Dalok Vargha Gyulától, kit a B. P. Szemle vezet be először az irodalomba s oly csinos kis művekké, melyek e folyóirat válogatott költői munkái közzé méltán voltak felvehetők. Továbbá: „A beteg és az orvosok” Greguss Agostól egy újabb mese. VI. „Színházi Szemle” Gyulai Páltól, melyben Csiky Ger-gely „Jóslat” című színműve előadása s az ugyanakkor a hírlapirodalomban támasztott viták alkalmából bírálja azt a drámai iskolát, melynek megindította Rákosi Jenő, követői pedig Dóczy („Csók-jával”), Csepregi Ferencz (a „Vízözön”-nel), ifj. Ábrányi Kornél (a „Rövidlátók”-kal) és Csiky Gergely (a „Jóslat”-tal). VII. „Ré-musat utolsó könyve”, m — a — jegy alatt, mig végre az Értesítőben György Aladártól „Az

egyetemes művelődés történelme” és ifj. Ábrá-ny Kornéltól „Az élet tarkaságiból” című gyűjteményes munka van megbírálva épen oly szigoruan, mint a hogyan Gyulai ir az ifjabb drámáiról. — A „B. p. Szemle” e számmal bevégezte újabb pályája harmadik évfolyamát. Kíváncsi, hogy állandóan fenn maradjon s azért ajánljuk mind a letelt évfolyamot, mind a jövő évre való előfizetést olvasóink figyelmébe. A B. P. Szemle ára füzetenként 2 ft, félévre 6 ft, egész évre pedig 12 ft.

— A „Magyar költészet kézikönyvé”-t, Toldy Ferencnek mult számunkban ismertetett mun-káját, az egész hírlapirodalom nagy méltánylat-tal és elismeréssel fogadta és ismertetette, bár helylyel-közzel a bíráló megjegyzések sem ma-radtak el. Lapunkbeli ismertetője a jeles mun-kának nem bírálta, csak jellemezni akarta a könyvet, de bírálva megjegyezhetné volna, hogy a mutatónyoknál némelykor nem épen a leg-jellemzőbb költemények vannak közölve az újabb íróknál. Tompa, Tóth Kálmán, Szász Károly nem épen jobb művekben vannak bemutatva, mig egy-két jeles író egészen el is maradt, kik kortársaikhoz mérten bátran felvehetők lettek volna a gyűjteménybe. Kriza János, mint népies költő és gyűjtő, igen jól jellemezte volna Vö-rösmarty és Petőfi kora között az átmenetet, hol Szemere Miklós is egy új s kivált akkor még kevésbé szokott hangnak lett volna képvise-lője humorával; mig a forradalom utáni nemzedék sötét fájalmát Vajda János szagga-tott szenvedélyességében lehetett volna bemu-tatni, kinek kimaradása kortársai közül hiá-nyossá teszi azon nemzedék jellemzésének tel-jességét, melynek egyik legkiválóbb költői alakja. Toldy munkájának pedig épen az egyik fő célja, hogy minden kort legjellemzőbb képviselőiben mutasson be. Megemlítjük, a mi multkori ismertetésünkől kimaradt, hogy „A magyar költészet kézikönyvének” bolti ára 12 ft.

— Aigner Lajos „Magyar könyvesház” című olvasó vállalatából a II. folyamának most meg-jelent 3. és 4. számú kettős füzete (mely az egész vállalatból már a 13. és 14-ik.) Székely Sándor népköltési gyűjteményéből van kiállítva s „Tréfiás dalok” címet visel. E kettős füzetben csafolódó versikék, gyermekdalok s játékok, dajkarimek, és találós mesék vannak össze-gyűjtve, inkább a népköltészet tudományos barátainak, mint a nagy közönségnek való tar-talommal. A nyereség és izléstelenség, mely az ily darabok némelyikét meg a nép tisztesebb köreiből is kizárva tartja, kevesbedett volna, ha egy-két lapnyi tartalommal jobban meg volna válogatva a gyűjtemény. Egyébként minden esetre gondos gyűjtő volt a korán elhunyt Szé-kely s megfigyelésének, mint e gyűjtemény is igazolja, sok érdekeset köszönhetünk a népköl-tészetből. Ára e kettős füzetnek 40 kr.

— A „Magyar Nyelvőr” novemberi füzetében a „Hibás szók és szólások javítása” folytatattik s a távirda és távgyaloglás szók hibás alko-tását kimutatván, ama helyére a telegraph szó helyett a hírvő vagy hírező szót ajánlja származékaival együtt; a távgyaloglás, távlovaglás, távevezés szavak helyett pedig a következő igen helyes kifejezéseket ajánlja: versenyfutás, ver-sengyaloglás, versenylovaglás, versenyvezés; ha pedig egy bizonyos cél elérése (és nem a verseny) a fő: célfutás, célgyaloglás, céllo-vaglás, célvezetés. Ez utóbbiakat ajánljuk az athletikai klub figyelmébe. A füzet többi közle-ményei részint folytatások, részint szokott ér-dekű gyűjtések s csak Király Pál cikkeit em-lítjük fel, ki Imre Sándor iskolai „Magyar mondatnát”-át bírálja sok éles és találó észrevé-tellel, de nyolcvben és hangban is oly élesen, hogy a „grammatici certant” kifejezést juttatja eszünkbe. Az ilyen bírálat jogosult egy hivataln kontár munkájánál, de nem oly nyelvészszel szemben, minő Imre Sándor, kinek nyelvtudo-mányi munkálkodása nagy részben előkészítette azt, hogy a „Nyelvőr” munkái s közöttük Király Pál ír is így nyelvészkedhetik. Szeressük és keressük az igazságot, de ne feledjük, hogy a méltányosság is erény s méltányolni épen any-annyit tesz, hogy sem túl, sem innen.

— Jókai Mór egy új színművön dolgozik, melynek főalakja a hírneves angol költő Milton leend. A mű megírására a meiningeni társulat egyik kitűnő tagja, Weilenbeck kérte fel. E férfiú már évek óta megvakult, de azért folyvást új tanulmányokat tesz s legközelebb arra törek-

szik, hogy vak férfiakra vonatkozó szerepekből alkosson magának egy állandó repertoíret. Jókai színművét Dux Adolf fordítja le német nyelve.

— Láng Lajostól „Ida” című szomorujáté-kot adott ki Aigner Lajos, izléses kiállításban. A spanyol tárgyú szomorujáték három telvonásra terjed s bár gúnydal van dolgozva s nyelvre és verselésre tiszta és szabatos, de a tragikái alap és a szerkezet nem elég erős benne s inkább olvasmányának való, mint színpadi előadásra. — Ára nincs feljegyezve.

— „Hazánk művelődési érdekeihez” cím alatt vettünk egy kis füzetet Rácz Vilmostól, mely Tettey Nándor és társánál jelent meg. Az iskolák ügyét ajánlja hírvél, buzogással, mely egész a rajongásig terjed. Terveiben az életrevaló és a légvár vegyesen van, de azért érdemes elolvasni. Ára 30 kr.

— Dr. Verebely Józseftől egy népiesen írott s tankönyvnek is használható munka jelent meg „Az ember rendes mibenlétét ismertető boncz”, élet- és egészségtani vázlatoknak tankönyve kisdövék, elemi tanítók stb. számára. A könyv maga sokkal jobb cikornyás cziménél. Budapest 1875. Tettey Nándor és társa, Ára 1 ft.

— „Ügyvédek naptára” című zsebnaptár 12-ik évfolyama 1876-dik évre megjelent; szer-keszti Kassay Adolf. Ezen naptár a semmitől-széki döntvények, az 1875-ik évi törvények és miniszteri rendeletek ismertetését, métermértéket magyarázattal s más, a szakértőknek való tudnivalókat, teljes ügyvédi névsort foglal ma-gában. Ára vászonkötésben 1 ft. — Ugyancsak Kassay Adolfól megjelent: „A községgye-zői és közjegyzői hivatal mintákkal.” Mindkettő Weber és Szenkovitsbudapesti könyv-kereskedésének kiadása.

— Molnár Lajos két forinttal megrendelési ivet nyitott „Athletika” című munkájára, mely még e hóban szíves kiállításban jelenik meg Fe-kete Bernátnál.

— Kérem. „Dalmady Győző összes költeményeinek kinyomtatása végefelé közeled-vén, felkérnetek mindazok a tisztelt gyűjtők és megrendelők, kik előfizetési ivateket még be nem küldöttek, hogy azokat legfőlebb november vé-geig az alólírott könyvkereskedésebe juttassák, hogy a bekötés iránt idejekorán lehessen ren-delkezni. Tettey Nándor és társa.”

— A nemzeti színházban hétfőn Sántáné Gál Irma asszony vendégszerepelt, Thunseldát játsza a „Gyöngéd rokonok”-ban. Hangja és alakja a színpadra képesítik, bár jelenleg ereje még fejlettséig igényel. — Kedden Perotti ur vendégszerepelt utoljára, „Raoul”-t énekelve a „Hugonották”-ban. Űde és csengő hangját ezutal sikerülten érvényesíté, de játékában ezutal sem volt hæv és szenvedély.

— A népszínházban szerdán Oroszi Geor-gina k. a. lépett föl „Dunanan apó”-ban, kelle-mes, bár gyenge hanggal énekelve, s otthoniasan mozogva. — Pénteken először adták a népszín-házban a „Falu rosz szát.” Ez érdekes művé-si versenyre fog alkalmat adni, a mennyiben a bakter szerepét, melyet a nemzeti színházban Ujházi annyi sikerrel adott, a népszínházban fölálva Tihanyi, Solymossy és Pártényi fogják játszani.

Közintézetek, egyletek.

— A magyar tud. akadémia ülése és széptu-dományi osztályának nov. 15-iki ülése igen látogatott volt. Az ülésen Pulszky Ferencz elnökölt; a tagok és a közönség a felolvasó termet csak-nem egészen megtöltötték. Az ülés látogatott-sága Ballagi Mór értekezésének tulajdoni-tandó, melyet ily czim alatt olvasott fel: „Bras-sai és a nyelvújítás.” E fölolvadás újabb érdekes mozzanat volt a nyelvújítási harcban. Ballagi elméleti szempontból fejtegeti, hogy helytelen Brassai azon állítása, hogy szegény nyelv nincs. Igaz, hogy a 30-as években valaki az „ültleg”-nek 423-féle kifejezést szedte össze, de az írók, főleg a tudományos írók a leg-nagyobb nehézségekkel kellett küzdeni, így pl. az eszme, képzet, fogalom, elv, alany, viszony, viszonyít, arány, érv, szabály, elv, elmélet, lény, lényeges, anyag, alap, és még sok más efféle új szóban rejlő fogalmakat nem birtunk kifejezni. Szükségesek voltak tehát, s így származtak az új szók. Így alkotott pl. a jellem szó is; 1839. őszén érkezett Szemere Pálnál volt, s találkoztott Szemere Bertalanal, ki ép akkor jött haza és

ki akarta adni utleírásait; panaszkodott, hogy a karakter, karakterissem szavakra nem talál magyar szót, pedig az „ismertető bélyeg”, a „lelkület” nem elegendő; egyikből sem lehet igét képezni. Sokat töprengtek mindhármán és másnap reggel villant meg Szemere Pál agyában a „jellem” szó, mely igen alkalmas a tovább képzésre is. Könnyű volt Brassainak azt állítani, hogy nincs szegény nyelv, mikor gondolatai kifejezésére a nyelvújítók szavaiból nem kevesebb mint 250 szót használt minapi értekezésében. Többszörös élfénzés szakította félbe Ballagi következő szavait: „Volt-e valakinek joga ilyen szókat alkotni? Epen úgy kérdezhettek: volt-e akárcinek joga forradalmat csinálni? Az a kor, mely arra vállalkozott, hogy a maroknyi Verbőczy-féle nemzetből egységes nagy nemzetet alkosson, mely a házi tüzhely szűk körében élő nyelvet a nemzeti nyilvánosság nyelvéné, a csekélyszámu avatottak közt tengődő irodalmat nemzeti irodalommal emelje; az olyan kor, mely a magyarság egész életét, gondolkodásmódját, cselekvési irányát átváltoztatni volt hivatva: az a kor a 200 éven keresztül parlogon hevert nyelvet változtatni nem hagyhatta, és ez megadta neki a nyelvújítás jogcímét. Nagy forradalmi munka, általános lelkesedés műve volt ez, melyhez a mai kor epigonjai illő tisztelettel kell, hogy járuljanak.” Ballagi még megjegyzéseket tett Brassainak a „Nyelvőr” ellen intézett támadásaira, s tulságosnak mondta azokat; végül azonban kijelenté, hogy Brassai felolvasása mégis sok becses anyagot tartalmaz és nyomtatásban való megjelenése nyereség lesz az irodalomra nevezve. Ballagi felolvasását megelőzőleg Bartalus István olvasta fel székközlőjének végét, „A nemzetiség a zenében”. Értekező hosszan fejtegette a zene nemzeti jellegét, mely az illető nemzet genitúsától és helyviszonyaitól függ. Az olasz zene egy különös a némettől, mint az olasz nemzet genitusa különbözik a németétől; tiroli vagy svájci népzene egy nem fióldítható ki a magyar alföld rónán, mint magyar zene a svájci havasok közt. Értekező azzal végzi, hogy minden művészetnek nemzetinek, a nemzet genitúsában gyökerezőnek kell lenni. Végül Bálint Gábor a magyar évszázallára vonatkozó következtetéseknél fogva is érdekes előadást tartott „A mandsuk szertartási könyvéről”. Bemutatott egy Pekingből nemrég kapott, mandsuk nyelven írt könyvet, mely a mandsuk s így a mandsuk-hinai császár által követett száman vallásnak szertartásait adja elő, a mint ezeket egyik mandsuk-hinai császár összegyűjtette az öreg mandsuktól. E műnek ismertetésével együtt röviden szólt a mandsuk nemzeti vallásáról is. A mandsuk által tisztelt szellemek sorozatát az ég vagy az ég kárháza nyitja meg, kit követ a hadur több más jó szellemmel, kiket a természeti erők személyesítőinek tarthatni. A jó szellemek számára fölvettek Buddhát is, különösen azért, mert a mandsuk-hinai császár követi minden alattvalójának vallását, kivéve a zsidó, keresztény és mohamedán vallásokat, melyeket nem követhet, minthogy ezek mindenike egyedül igaz akar lenni, s így az egyiknek követése minden többiét kizárja. A mandsuk istentisztelet áll zenével összekötött áldozási szertartásból és áldomásból, azaz a földáldozott megehető tárgyak elköltéséből. Ünneplés áldozati tárgyak használatát tavaszszal csirkét, nyáron libát, ősszel halat, télen fácánt; a legkedveltebb áldozatul a föld minden terményének zsengéjét és javát. Áldozati italul szőlővíz, bor és pálinka. A szertartást végző személyek a papok; de viheti bárki, férfi vagy mint nő, a pap szerepét az áldozásnál.

— Az országos magyar kir. zeneakadémia megnyitása vasárnap délelőtt ment végbe ünnepélyesen. A hálterén 5-dik szám alatt fekvő helyiségbe az alkalommal sokan gyűlekeztek, hogy tanu legyenek az intézet megnyitásának, mely Liszt Ferenc elnöksége, Erkel Ferenc igazgatása s annyi derék erő vezetése mellett nagy mértékben hivatva van előmozdítani zene-művészetünk haladását. Az elég tágas elsőemeleti terem egészen megtelt. Az előtérben foglaltak helyet a zeneakadémia beiratkozott fiú- és leány növendékei négy sorban; középen állott a zongora Liszt Ferenc megkoszorozott mellszobrával; hátul a vendégek ülőhelyei. Az ünnepély Kölcsey himnuszával kezdődött, melyet a nemzeti színház énekara adott elő. Ezután Erkel Ferenc, mint az intézet igazgatója, rövid, tartalmas beszédet olvasott fel az

intézet alapításáról, céljáról, hogy horderejéről. Eltette a királyt, ki helybenhagyta az intézet felállítását és eltette a jelenlévő közoktatási minisztert, kinek köszönhető leginkább, hogy az intézet létesült és végre eltette nagy művész-hazánkfiát, Liszt Ferencet, ki ugyan nem lehet jelen az intézet megnyitásán, de Rómából írt levelében biztosította, hogy igyekezn fog, minél hamarabb hazaérkezni s működését főleg ez intézetnek szentelendő. Aztán Erkel a növendékekhez fordult, szorgalomra, buzgóságra intvén őket, mert a művészet csakis derék művészek által emelkedhetik. A beszédet több ízben zajos éljenek kísérte a közönség. E beszéd után a megnyitási ünnepélyt egy kis koncert képezte. Maleczky-Ellinger Jozefa Erkel zongora kísérete mellett két dalt énekelt, Dubez Liszt két művét játszotta el hárfán, Odry Lehel Ábrányi egy költeményt énekelt el s végül Ruhoff játszotta el gondokán Volkmann Róbert „Románze”-át. Befejezésül ismét karének volt. Ez új tanítészeten másnap, hétfőn már megkezdtek az előadások.

— Nemzetgazdasági felolvasásokat rendez a „Nemzetgazdasági egyet” a téli időny alatt az iparaskör nagy termében. Csütörtökön Keleti Károly olvasott „Az államjövők eladásáról”. Felolvasások tartására eddigelő gr. Lónyay Menyhért, Korizmos László, Volny József, Matlekovich Sándor, Hegedűs Sándor, Gálóczy Károly, Dapsy László s dr. Weisz Béla ajánlkoztak.

Egyház és iskola.

— Az egyetemek s jogakadémiák hallgatóinak száma a hivatalos lap kimutatása szerint a folyó évben a következő: I. A budapesti egyetemnél: 81 theologus, 1244 jogász, 581 orvos, 501 bölcsész, 193 gyógyszerész, összesen 2520-an. II. A kolozsvári egyetemén: 164 jogász, 62 orvos, 63 bölcsész, 64 természetudományi hallgató, 27 gyógyszerész, összesen 380 hallgató. III. A budapesti műegyetemen összesen 835. A jogakadémiák közül: a pozsonyinnál 190; a kassainál 81; a n.-váradinnál 138; a győrinél 90; a n.-szebenél 47; az egri érseki jogegyetemnél 76; a pécsi püspöki jogegyetemnél 72. — Minő befolyása volt a hallgatók számára a tanfolyam meghosszabbításának, kitetszik a következő adatokból: a kecskeméti jogakadémiánál volt tavaly bejegyezve 181, most van 91; a pápáinál volt 54, most van 30; a debreczeninél volt 94, most 136 (emelkedett); a máramaros-szigethinél volt 56, van 32; a sárospatakinál volt 79, van 68; az eperjesi jogakadémiánál volt tavaly 154, most van 24. A protestans jogakadémiák hallgatóinak száma tehát, az egy debreczenit kivéve, mindenütt jelentékenyen apadt.

— Az ág. evang. egyház tanítézeiről a tanügyi bizottság a konvent elé részletes jelentést terjesztett a mult iskolai évről. E szerint 1874-5-ben összesen 9 nyolcz-, 1 hat-, 2 öt-, és 2 négyosztályu gymnáziumot tartott fenn az egyház. Az egyház kebelében fennáll továbbá egy jogakadémia, 3 theologiai intézet és 4 tanítóképző. Ezen intézetek közül 19-ben a tannelyi kizárólag a magyar, háromban német és magyar, kettőben magyar és tót, kettőben kizárólag német, egyben pedig német, magyar és tót. A tanári testület állott 31 igazgatóból, 128 rendes tanárból, 11 póttanárból és 65 segédtanárból; ezek összes évi fizetése 135,294 ft-ra rugott. A legnagyobb fizetést a budapesti tanárok élvezik; itt az igazgató 1650, a tanárok 1450 ftot kapnak. A tanítók legkisebb fizetése 400 ft. A tanulók összes száma volt 3858. Az eperjesi jogakadémián 154 hallgató volt, a theologiai intézeteké 55, a tanítóképzőké 84 tanuló látogatta. Az intézetek bevétele 251,428 ft; kiadás 232,417 forint. Valamennyi tanintézet vagyona 889,877 forintot tesz.

— A budapest-terézvárosi állami tanítónő-képző igazgató tanácsa alelnökének dr. Ballagi Mór nevezetett ki, miután a tisztról Ürményi József visszalépett.

— Felsőbb tanfolyam ifjú lányok számára. De Gerando Antonina k. a., azon célból, hogy egy érezhető hiányt pótoljon, oly tanfolyamot nyit, hová fiatal lányok (tizenkét éven túl levők) járhatnak egy pár órára tanulni, még pedig naponként félórát tizenkettőig. Előadja a görög történelmet és irodalomtörténetet, a francia nyelvet, a középkor történetét, általános földrajtot, számtant, éneket, Chevé új tana szerint össze-kötve a zene elméletével. A megnyitást a jóvő

hó elejére tervezi, egy óra hat forinttal. A ki csak egy tantárgyat választ, három forintot fizet. Szegénysorsu mivel lányok ingyen részesülhetnek oktatásban. Jelentkezni De Gerando kis-asszonytól naponként d. e. 9-től 10-ig lehet, aludnász 32 sz. a.

— Zsedényi Ede tiszteletére, azon alkalomból, hogy mint az evang. egyház főgondnoka huszezer forintos alapítványt tett iskolai célokra, a következő latin epigraph és epigram jelent meg: VIRO EXIMO LIBERTATIS CVSTODI CANDIDISSIMO FIDEI DEFENSORI TENACISSIMO LITERARVM FAVORI MVNIFICENTISSIMO EDVARDÓ ZSE-DÉNYI EVANGELICORVM A. C. IN HVNGARIA PRAESVLI FELICIBVS AVSPICIIS DIE IV IDVVM NOV. ANNI MDCCCLXXV RITE RENUNCIATO EXIGVVM HOC SINCERAE PIGNVS AESTVMATIONIS PIE VOVE SEMINARIVM EVANG. A. C. DISTRICTVS TRANSDANVB. DOCENTIBVS POPVLI SOPRONII EVDICANDIS DICATUM.

LAETVS FRONTE, SOLON ROSTRIS, PER VOIRE SACERDOS EST EVANGELICIS GRANDÉ ZSEDÉNYI IVBAR.

A soproni evang. tanítóképző és egyike az alapítvány élvezőinek s Király József igazgató tanár annak nevében fejezi ki halálát e kis latin poemában.

Mi ujság?

— Erzsébet királyné nevenapja alkalmából f. hó 19-én délelőtt ünnepélyes isteni tisztelet tartatott a budavári főtemplomban. Jelen voltak a miniszterek, az országgyűlés mindkét házának tagjai, ott volt továbbá a főhadparancsnokság, a kormány és fővárosi hatóságok képviselői, a külső országok konzulai, az akadémia és más társulatok s egyetkek képviselői stb. A mise végzetével Ráth Károly polgármester többek kíséretében a miniszterelnöknek tiszteletet, felkérvén, hogy tolmácsolja. Ő felsége előtt a magyar főváros hódolatát és üdvözlőit. A fővárosi tanács a királyné névnapja alkalmából az Erzsébet-szegényházban a szegények közt 120 ftot osztatott ki.

— A király szerdán meglátogatta a bécsi arzenált, hogy megtekintse az új aczélfőgyárak gyártását. Legelőbb is az öntődékh ment, hol egyszerre hat ágyut öntöttek jelenlétében. Nagy érdeklél szemlélte az ágyuk fúrást azon eljárást, melyvel a bronz aczélfőgyárak tétetik. Ez eljárást azonban titok gyánánt őrzik: Az Uchatius-ágyukból eddigelő nyolczvan van készen. A király, kit ez utjában Vilmos főherczeg, Koller hadügyi miniszter s számos tábornok kísért, teljes meglepetéssel nyilváníttotta Uchatius tábornoknak. Csütörtökön próbálóvés történt az új ágyukkal a Steinfelden, melynek eredményével kiválóan meg volt elégedve az uralkodó. A király egy heti Bécsben időzés után a királyné névnapjára (okt. 19.) ismét visszatért Gödöllőre s itt is marad karácsonyig, hacsak fölmerülhet fontos ügyek időközben Bécsbe nem hívják.

— Rudolf trónörökös számára a „Hon” értesítése szerint közelebb meg fogják vásárolni a Horvátországban fekvő kutyewoi uradalmat.

— Tisza Kálmán miniszterelnök a magyar gazdaszonyok egyesülete árvaházának építésére 1000 ftot ajándékozott.

— Báro Sennyei Pál hosszabb betegségéből már annyira fölűdült, hogy valószínűleg már közelebb meg fog jelenni a képviselőházban.

— A műcsarnok javára a képzőművészeti társulat által rendezett sorsjátékon a királyné is nyert, s pedig a 24. számú képet, Grimm Rezső „Busongó porléány”-át. Az egész sorsjáték 48,000 ftot jövedelmezett az épülő műcsarnok javára. A társulat kéri azokat, kik a sorsjegyekért járó pénzt még nem küldték be, hogy mielőbb tegyenek eleget ebből kötelezettségüknek.

— Az lszó-bizottság gipszbe önteti a „Busuló juhász”-t. Egy példány ára csak tíz forint lesz. A szép szobor másolatát a kaszinók, egyletek s a műszerető egyesek bizonyára meg fogják szerezni.

— Eötvös Károly volt képviselő kataszteri központi felügyelőnek nevezetett ki.

— Sina báróné, szül. Ghika Iphigénia asszony a hernalsi tiszteályos nevelő-intézet részére a napokban 8000 forintot küldött, méltón követve a királyné fényes példáját.

— Házasság. Dr. Heinrich Gusztáv egyetemi tanár és Csengery Olga kisasszony,

Csengery Antal leányának esküvője hétfőn volt családi körben. A menyasszony tanu Csengery Imre és Gyulai Pál, a vőlegényé pedig Weninger Vincze és Lukács Antal voltak.

— Választási mozgalom uralkodik a Horn halála folytán képviselő nélkül maradt Terézvárosban, mely csakhamar választási izgalommal fogja magát kinőni. Néhány zajos gyűlés után, melyben a megjelent választók nem tudtak megegyezni egy jelölt iránt, csütörtökön a terézvárosi választók tekintélyes része Schvarcz Gyulát léptette föl, ki megígérte, hogy vasárnap programbeszédet fog tartani. A választók másik jelentékeny része föl hívásának engedve, Ivánka Imre is elvállalta a jelöltséget.

— Horn Ede hátrahagyott családjának segélyezése érdekében föl hívat bocsátott ki az ez ügyben alakult bizottság. „Nem alimizsnát kérünk — mondja a föl hívás — Horn Ede családja számára, hanem egy tartozásra emlékeztetjük polgártársainkat. Ismerjük az idők mostohaágát és felszólításunk eredményére nézve nem táplálunk túlzott várakozásokat, de igen is bizton reméljük, hogy kiki tehetsége szerint hozzá fog járulni a felebaráti szeretet, a hazafias elismerés s művészet, hogy a világostalhatatlan özvegy, midőn árvaí zokogva kérdik: mikor jó vissza édesanyjuk? azt mondhasa nekik: „Atyátok elköltözött és többé vissza nem tér; de minden falat kenyér mellett, melyet nektek nyujtok, áldjátok az ő emléket, mert ő a népért dolgozott és a nép nem felejtkezik meg azokról, a kik őt szerették.” — Az aláírt összegek dezz, végeig Deutsch S. testvére és társa cégéhez három korona-utca 1. sz. a. küldendők be.

— Méregtartalmú lámpaerőnyöknek jutott nyomába Weber német gyógyszerész, ki megfigyeltetlen mérgezési tüneteket észlelt magán. Ereje fogyott, kedvetlensége növekedett s a legszorosab étvend s különböző gyógyszerek baján nem javítottak; s mintán épen történetesen zöld lámpaerőny általi mérgezési esetről olvasott, gyanuja fel lett ébresztve, mert rosszullete előtt pár nappal vett épen ily új zöld ernyőt. Azonnal vegyelemzést eszközölt, melynek eredménye az volt, hogy az ernyő rendkívüli mértékben tartalmazott mirenyt (arzen) és rezet, tehát schweinfurtti zöld festékekkel volt befestve. Az ernyőt természetesen azonnal félre tette s néhány nap múlva ismét egészséges és vidám lett, mint azelőtt. A mérgezési tüneteket e szerint az ernyő felhevülésekor származó, mirenytartalmu gőznek belélegzése okozta. Ugyan ő egy zöld gördülő-függőny is mirenytartalmúnak találta. Ily tárgyakkal szemben ajánlatos tehát az óvatosság.

Halálozások.

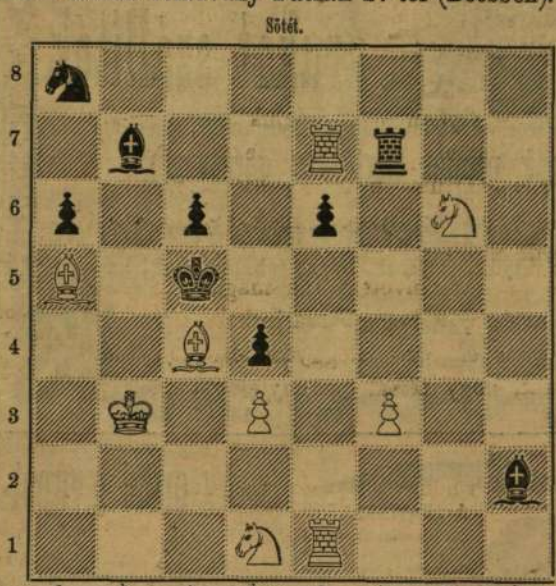
Herteleny Kálmán, Zalamegye szt.-gróti kerületének két országgyűlésen volt képviselője, később Zalamegye főispánja; 48-9-ben a honvéd hadsereg lovas századosa, buzgó hazafi, f. hó 17-én hosszas betegség után meghalt.

Elhunytak még: A bonyi István nyugalm. magyar kir. helytartó tanácsos, ki 1848-ban a nagy-szölősi kerület országgyűlési képviselője volt, élte 63-ik évében, Beregszászon. — Kozma József uradalmi nyugalmazott számtartó 85 éves korában Csepren. — Goldberg Lipót, ki tíz év óta fővárosi hírekkel látta el a lapokat, az általa kiadott „Lokal-Correspondenz” utján, Budapest. — Timárné Rott Erzsébet asszony, egyike a vidék kiválóbb színésznőinek, Debreczenben. — Mihály J. Endre, táviratizst s a „Zalai közöny” segédszerkesztője, 25 éves korában, Nagy-Kanisán. — Schaffer Antal 1848-49-iki honvéd, zongoratanár és városi bizottsági tag Lippán. — Fintha Sámuel ref. lelkész, Magyar-Frátn, az erdélyi Mezőségben, az 184%-ki szabadságharcban a legvirágzóbb nemzetőr tisztek egyike, nov. 11-én. — Vikol János kolozsvári polgár nov. 14-én, 49 éves

korában. — Okolicsányi Györgyné szül. Székely Johanna, széles körben ismert és tisztelt urhölgy, Budapest. — Chalér Miklós francia nyelvtanár Budapest 64 éves korában.

SAKKJÁTEK.

833. számú feladvány Patzak F.-től (Bécsben).

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

828-dik számú feladvány megfejtése. (Zagya Imréről Debreczenben.)

VII.	88t.
1. Vel—h4	b7—a6—c6: (a)
2. Vh4—d8+	Ka8—b7
3. H mattot ad.	
1. a)	Fd8—b6—a5 (b)
2. Vh4—h3 stb.	
1. b)	b7—b6
2. Hc6—d8:	tetszés szerint
3. Vh4—e4 mat.	

Helyesen fejtették meg: Veszprém: Fülöp József. — Gelsen: Giesinger Zsigmond. — Sárospatak: Gérecz Károly — Sziget-Csepren: Mayer Károly. — Miskolcon: Hartmann testvérek. — Szabadka: Kosztolányi Árpád. — Budapest: F. H. K. J. B. Büttner Lina és Benedek Aladár. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivaló.

— Budapest. W. S. F. Mind Uhland, mint Bodénstádt nagyon gyengén vannak fordítva. Egy csepp költészet sincs bennök. Pedig, kivált Uhlandból nagyon szép verset választott s azt vétek volna csúfá tenni a közönség előtt.

— Pécs. „Bíró Mária nótája” nem a tizenhárom szám babonája miatt ért rossz véget. A népi hangon kívül egyéb semmi sincs benne. „Se nem rossz az, se nem jó” írja Kölcsey s a többi eltalálhatja.

— „Oh bár csak” stb szerzőjének. „Oh bár csak keresztül alhatnám életem” — írja a költő. Oh bár csak megtanulna előbb magyarul s aztán írma — nem verses, hanem prózái iskolai gyakorlatot, melyet a helyesírásnak kell kezdeni.

— „Virág Jolán.” Ballada. Francia drámákban, pl. „Lecouvreur Adrienne”-ben, láttuk, hogy valakit virágok mérgeznek meg. De a paraszt leány ily fajta méreghez bájosan jut, mert olyat nem minden patikában árulnak. Különbö a ballada hossza és laposra van nyujtva s egyáltalában nem bír a balladai forma és hang nehézségeivel.

— Budapest. V. „Őszszel.” Ez egy versből itélve, törekvése csakugyan hiuak látszik. Ebben legalább a költői tehetségnek egy biztató szikráját sem voltunk képesek fölfedezni.

— A „felkapott eszmékről” szóló cikket szivesen vettük s a közlendők sorába helyeztük.

HETI-NAPTÁR.

Hónapi és hetinap	Katholikus és protestáns naptár	Görög-ország naptár	Israelliták naptára	Nap	Hold
				kél nyug.	kél nyug.
21. Vasár.	27 Bold. assz. olt.	26 Ilma	9 E 23 Onesip	23 Marchesvan	6. p. 6. p.
22. Hétfő	Cziczelle	Cziczelle	10 Erastus	24 Armon	7. 15. 17. 0. 5. 1. 46
23. Kedd	Kelemen püspök	Kelemen	11 Victor	25	7. 16. 15. 1. 17. 2. 1
24. Szerda	Flóra szül.	Firmina	12 János püspök	26	7. 17. 14. 2. 27. 2. 15
25. Csüt.	Katalin szül.	Katalin	13 Aranysáj János	27	7. 19. 14. 3. 36. 2. 30
26. Pént.	Konrád	Vácz r.	14 Fülöp	28 Áriel	7. 20. 14. 3. 46. 2. 46
27. Szomb	Akos hitvalló	Akos	15 Kar. el. bűjt k.	29 Sab. Vajza	7. 21. 14. 3. 56. 3. 5
					7. 23. 12. 7. 6. 3. 27

Hold változásai. 8. Első negyed 6-án 3 óra 12 perczkor reggel.

— Szolnok. F. I. és Solt. Sz. G. A küldött példányokat megkaptuk, s az előfizetést január végeig meg-hosszabbítottuk.

— Veszprém. Sz. J. Kivánata szerint tesszünk.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 2. sz.)

Nyilt-tér.*

Zene-művekről.

Napjainkban, midőn a kereskedelem pang, s mindenféle veszteségek és kellemetlenségek keserítik az életet, midőn az ember barátjait illetőleg magának a legszomorúbb tapasztalásokat szerezheti, s midőn a legodaadabb szeretet nemhogy viszonzatlan, de gyakran hűtlenséggel jutalmaztatik, úgy hogy mindezek folytán nyugalmunkat és békességünket elveszítjük: a családások ezen időszakban mindenki olyasmi után o hajtozik, mely neki mindezekért kárpót-lást nyujthasson, ezen kárpótlás pedig egy

zene-mű

megszerzése által nyujtathatik. Ezek Heller J. H. által Bernben oly tökéletességgel készítettnek, hogy mindenki, ki némileg örömet lel a zenében, a fönnb említettékért, a bennök rejlt, bűvös erő folytán, kárpótlást találhat. A bécsi világkiállításon, a saját pavillonjában felállított zene-művei hangeltűk, tartalmasságuk és az általuk föl váltva előadott hol vig, hol komoly dallamok harmonikus be-végzettségénél fogva a legnagyobb feliténést okozták, s folytonosan magukra vonták a zene-kedvelő közönség általános figyelmét. Heller ur műveit az érdem-éremmel lett kitüntetve. Bármely tárgy, legyen az még oly értékes, nem pótol egy ily művet, s ha szeretünk, ajándékozunk meg szívünk választottját egy ily mű-vel, s a mire szavak képtelenek, azt ennek segé-lyével bizonyára elérhetjük.

A szenvedőnek, a betegnek szórakozást nyujtanak, mulattatnak, feledtetnek, felidéznek az elmúlt szép napok emlékeit. Dicséretes dolog sok vendégföltöl, a mely ily műveket szereznek vendégeik mulattatására, s azok gyakorlati haszna a legnyilvánvalóbban bebizonyosodik, miután a vendégek természetesen oda mindig visszatérnek, a hol ily műveket hallani alkalmuk nyílik, — intés azok számára, kik eddig még nem szereztek olyanokat. — Végül pedig karácsonyi ajándéktul is, melyek megváltására gyakran annyi fejtörést okoz — mit ajánlódzok-hat a férj nejének, a vőlegény menyasszonyának, a barát barátjának ezeknél kedvezebbet? Ezen művek minden zavarból kisegítenek, s oly tár-gyat képeznek, mely folyton annak adójára em-lékeztet, s őt kedvessé és feledhetlenné teszi.

Hogy arról meg legyünk győződve, misze-rint Hellertől magától kaptuk a művet, legtaná-csossabb, ha egyenesen ő hozzá fordulunk; min-den általa készített mű nevével van ellátva.

Képes árjegyzékek mindenkinél küldet-nek, s minden megrendelés, habár a legkisebb műre vonatkozik is, azonnal eszközöltetik.

NŐORVOS Dr. WAGNER rendl 3-5-ig, koronaherczeg-utca (uri-utca) 8.

Deák testvérek m. kir. udvari zücs-lítők mai számunkban megjelent hirdményére t. olvasóink figyelmét ezennel felhívjuk.

* Az e rovat alatt közölttektár a szerkesztőség csu-pán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget.

Tartalom.

Göthe (arekép). — Sas és galamb. — Az ördögmeccsár (folyt.). — A zalavári apátás (kép-pel). — A byzanci követésig Attila neje (kép-pel). — A rejtelmes sziget (folyt., két képpel). — Egyveleg. — Melléklet: A királyi családról (kép-pel). — A titkos rendőrség az Egyesült-Álla-mokban. — A hétről. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Nyilt-tér. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

HIRDETESEK.

DEÁK TESTVÉREK
magy. kir. udvari
szűcs- és szőrme-árakat szállítók

ajánlja a t. cz. közönségnek a beállott ivadra mindennemű szőrmeárakból álló gazdag raktárát, ugymint:
czoboly, nercz, nyest, kék róka, pézma, skunk, persian, asztrakán, görény stb.

Továbbá 1891
bársony- és selyem-, városi, ugyisint szövetből utazó bundákat
urak és hölgyek számára minden alakban, mint szintén: karmantyúk, gallérok, boák, lábszőnyegek, angora-lámpatálcák stb. efféleket a legolcsóbb árakon s a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett.

Az árak valóságosáért kezeség vállalatik.

* A t. cz. közönség kéri levélbeli megrendeléseknél a fennebbi céget figyelembe venni.

KELLER és ZSITVAY

Budapest, szervitátor, szerviták épületében
ajánlják valódit 1923
lyoni selyem és divatos női ruhakelmék,
kész ruhák,
felöltök, posztó- és bársony-bundák,
s egyéb női divatcikkekkal gazdagon és egész újonnan fel-
szerelt
női divatruktárakat.
Ruhák, felöltök stb. saját szabóműtermükben a legújabb
divat szerint gyorsan és igen mérsékelt áron készíttetnek.
Kelmementák bérmentve küldetnek.

Megnyitási jelentés.

Bátorkodom a t. közönség, valamint ismerőseim s barátaimmal tiszteltteljesen
tudatni, miszerint kedden, f. hó 9-én
a Wurm-utca és József-tér sarkán
Olm C. O. ar varrógép-raktára mellett
gyermek-készruha-üzletet 1878
nyitottam. A legelső bevételi források következtében azon kellemes helyzetben vagyok
miserint a legolcsóbb árakat szabhatom; s az egyszeri látogatás mindenkit meg-
győzhet arról, hogy a mi az elegánsabb és izlést illeti, semmiféle versenytől sem tart-
kodom. Teljes tisztelttel
Strasser Zsófia.

HELL F. P. ajánlja nagy választéku raktárát férfi, női s gyermek kész ruhák-
munkákban, minden szövetű áru s úri divatcikkekből legolcsóbb árakon.
Minden levél általi rendelés utánvétel nélkül, azonnal, szigorúan kiadásig tartó zárt levelezéssel. Más
személyek részéről megrendeléseket is szívesen fogadok. Csomagolást nem számolt. Minden nem kész áru
szigorú kiadásig tartó zárt levelezéssel. Legjobb minőségű készletem.

Urak részére:
Rendelt-eknél kérem a galériabérletet.
Legolcsóbb angol chifonból minden formában, de most
legkevesebbet a 3-szoros sima mellű, mely leg-
gyakrabban s ezüstszínnel; darabja 1.40, 1.55, 2.
2.40, 3.30, 4.40, 5.50, 6.60, 7.70, 8.80, 9.90, 10.10, 11.10, 12.10, 13.10, 14.10, 15.10, 16.10, 17.10, 18.10, 19.10, 20.10, 21.10, 22.10, 23.10, 24.10, 25.10, 26.10, 27.10, 28.10, 29.10, 30.10, 31.10, 32.10, 33.10, 34.10, 35.10, 36.10, 37.10, 38.10, 39.10, 40.10, 41.10, 42.10, 43.10, 44.10, 45.10, 46.10, 47.10, 48.10, 49.10, 50.10, 51.10, 52.10, 53.10, 54.10, 55.10, 56.10, 57.10, 58.10, 59.10, 60.10, 61.10, 62.10, 63.10, 64.10, 65.10, 66.10, 67.10, 68.10, 69.10, 70.10, 71.10, 72.10, 73.10, 74.10, 75.10, 76.10, 77.10, 78.10, 79.10, 80.10, 81.10, 82.10, 83.10, 84.10, 85.10, 86.10, 87.10, 88.10, 89.10, 90.10, 91.10, 92.10, 93.10, 94.10, 95.10, 96.10, 97.10, 98.10, 99.10, 100.10, 101.10, 102.10, 103.10, 104.10, 105.10, 106.10, 107.10, 108.10, 109.10, 110.10, 111.10, 112.10, 113.10, 114.10, 115.10, 116.10, 117.10, 118.10, 119.10, 120.10, 121.10, 122.10, 123.10, 124.10, 125.10, 126.10, 127.10, 128.10, 129.10, 130.10, 131.10, 132.10, 133.10, 134.10, 135.10, 136.10, 137.10, 138.10, 139.10, 140.10, 141.10, 142.10, 143.10, 144.10, 145.10, 146.10, 147.10, 148.10, 149.10, 150.10, 151.10, 152.10, 153.10, 154.10, 155.10, 156.10, 157.10, 158.10, 159.10, 160.10, 161.10, 162.10, 163.10, 164.10, 165.10, 166.10, 167.10, 168.10, 169.10, 170.10, 171.10, 172.10, 173.10, 174.10, 175.10, 176.10, 177.10, 178.10, 179.10, 180.10, 181.10, 182.10, 183.10, 184.10, 185.10, 186.10, 187.10, 188.10, 189.10, 190.10, 191.10, 192.10, 193.10, 194.10, 195.10, 196.10, 197.10, 198.10, 199.10, 200.10, 201.10, 202.10, 203.10, 204.10, 205.10, 206.10, 207.10, 208.10, 209.10, 210.10, 211.10, 212.10, 213.10, 214.10, 215.10, 216.10, 217.10, 218.10, 219.10, 220.10, 221.10, 222.10, 223.10, 224.10, 225.10, 226.10, 227.10, 228.10, 229.10, 230.10, 231.10, 232.10, 233.10, 234.10, 235.10, 236.10, 237.10, 238.10, 239.10, 240.10, 241.10, 242.10, 243.10, 244.10, 245.10, 246.10, 247.10, 248.10, 249.10, 250.10, 251.10, 252.10, 253.10, 254.10, 255.10, 256.10, 257.10, 258.10, 259.10, 260.10, 261.10, 262.10, 263.10, 264.10, 265.10, 266.10, 267.10, 268.10, 269.10, 270.10, 271.10, 272.10, 273.10, 274.10, 275.10, 276.10, 277.10, 278.10, 279.10, 280.10, 281.10, 282.10, 283.10, 284.10, 285.10, 286.10, 287.10, 288.10, 289.10, 290.10, 291.10, 292.10, 293.10, 294.10, 295.10, 296.10, 297.10, 298.10, 299.10, 300.10, 301.10, 302.10, 303.10, 304.10, 305.10, 306.10, 307.10, 308.10, 309.10, 310.10, 311.10, 312.10, 313.10, 314.10, 315.10, 316.10, 317.10, 318.10, 319.10, 320.10, 321.10, 322.10, 323.10, 324.10, 325.10, 326.10, 327.10, 328.10, 329.10, 330.10, 331.10, 332.10, 333.10, 334.10, 335.10, 336.10, 337.10, 338.10, 339.10, 340.10, 341.10, 342.10, 343.10, 344.10, 345.10, 346.10, 347.10, 348.10, 349.10, 350.10, 351.10, 352.10, 353.10, 354.10, 355.10, 356.10, 357.10, 358.10, 359.10, 360.10, 361.10, 362.10, 363.10, 364.10, 365.10, 366.10, 367.10, 368.10, 369.10, 370.10, 371.10, 372.10, 373.10, 374.10, 375.10, 376.10, 377.10, 378.10, 379.10, 380.10, 381.10, 382.10, 383.10, 384.10, 385.10, 386.10, 387.10, 388.10, 389.10, 390.10, 391.10, 392.10, 393.10, 394.10, 395.10, 396.10, 397.10, 398.10, 399.10, 400.10, 401.10, 402.10, 403.10, 404.10, 405.10, 406.10, 407.10, 408.10, 409.10, 410.10, 411.10, 412.10, 413.10, 414.10, 415.10, 416.10, 417.10, 418.10, 419.10, 420.10, 421.10, 422.10, 423.10, 424.10, 425.10, 426.10, 427.10, 428.10, 429.10, 430.10, 431.10, 432.10, 433.10, 434.10, 435.10, 436.10, 437.10, 438.10, 439.10, 440.10, 441.10, 442.10, 443.10, 444.10, 445.10, 446.10, 447.10, 448.10, 449.10, 450.10, 451.10, 452.10, 453.10, 454.10, 455.10, 456.10, 457.10, 458.10, 459.10, 460.10, 461.10, 462.10, 463.10, 464.10, 465.10, 466.10, 467.10, 468.10, 469.10, 470.10, 471.10, 472.10, 473.10, 474.10, 475.10, 476.10, 477.10, 478.10, 479.10, 480.10, 481.10, 482.10, 483.10, 484.10, 485.10, 486.10, 487.10, 488.10, 489.10, 490.10, 491.10, 492.10, 493.10, 494.10, 495.10, 496.10, 497.10, 498.10, 499.10, 500.10, 501.10, 502.10, 503.10, 504.10, 505.10, 506.10, 507.10, 508.10, 509.10, 510.10, 511.10, 512.10, 513.10, 514.10, 515.10, 516.10, 517.10, 518.10, 519.10, 520.10, 521.10, 522.10, 523.10, 524.10, 525.10, 526.10, 527.10, 528.10, 529.10, 530.10, 531.10, 532.10, 533.10, 534.10, 535.10, 536.10, 537.10, 538.10, 539.10, 540.10, 541.10, 542.10, 543.10, 544.10, 545.10, 546.10, 547.10, 548.10, 549.10, 550.10, 551.10, 552.10, 553.10, 554.10, 555.10, 556.10, 557.10, 558.10, 559.10, 560.10, 561.10, 562.10, 563.10, 564.10, 565.10, 566.10, 567.10, 568.10, 569.10, 570.10, 571.10, 572.10, 573.10, 574.10, 575.10, 576.10, 577.10, 578.10, 579.10, 580.10, 581.10, 582.10, 583.10, 584.10, 585.10, 586.10, 587.10, 588.10, 589.10, 590.10, 591.10, 592.10, 593.10, 594.10, 595.10, 596.10, 597.10, 598.10, 599.10, 600.10, 601.10, 602.10, 603.10, 604.10, 605.10, 606.10, 607.10, 608.10, 609.10, 610.10, 611.10, 612.10, 613.10, 614.10, 615.10, 616.10, 617.10, 618.10, 619.10, 620.10, 621.10, 622.10, 623.10, 624.10, 625.10, 626.10, 627.10, 628.10, 629.10, 630.10, 631.10, 632.10, 633.10, 634.10, 635.10, 636.10, 637.10, 638.10, 639.10, 640.10, 641.10, 642.10, 643.10, 644.10, 645.10, 646.10, 647.10, 648.10, 649.10, 650.10, 651.10, 652.10, 653.10, 654.10, 655.10, 656.10, 657.10, 658.10, 659.10, 660.10, 661.10, 662.10, 663.10, 664.10, 665.10, 666.10, 667.10, 668.10, 669.10, 670.10, 671.10, 672.10, 673.10, 674.10, 675.10, 676.10, 677.10, 678.10, 679.10, 680.10, 681.10, 682.10, 683.10, 684.10, 685.10, 686.10, 687.10, 688.10, 689.10, 690.10, 691.10, 692.10, 693.10, 694.10, 695.10, 696.10, 697.10, 698.10, 699.10, 700.10, 701.10, 702.10, 703.10, 704.10, 705.10, 706.10, 707.10, 708.10, 709.10, 710.10, 711.10, 712.10, 713.10, 714.10, 715.10, 716.10, 717.10, 718.10, 719.10, 720.10, 721.10, 722.10, 723.10, 724.10, 725.10, 726.10, 727.10, 728.10, 729.10, 730.10, 731.10, 732.10, 733.10, 734.10, 735.10, 736.10, 737.10, 738.10, 739.10, 740.10, 741.10, 742.10, 743.10, 744.10, 745.10, 746.10, 747.10, 748.10, 749.10, 750.10, 751.10, 752.10, 753.10, 754.10, 755.10, 756.10, 757.10, 758.10, 759.10, 760.10, 761.10, 762.10, 763.10, 764.10, 765.10, 766.10, 767.10, 768.10, 769.10, 770.10, 771.10, 772.10, 773.10, 774.10, 775.10, 776.10, 777.10, 778.10, 779.10, 780.10, 781.10, 782.10, 783.10, 784.10, 785.10, 786.10, 787.10, 788.10, 789.10, 790.10, 791.10, 792.10, 793.10, 794.10, 795.10, 796.10, 797.10, 798.10, 799.10, 800.10, 801.10, 802.10, 803.10, 804.10, 805.10, 806.10, 807.10, 808.10, 809.10, 810.10, 811.10, 812.10, 813.10, 814.10, 815.10, 816.10, 817.10, 818.10, 819.10, 820.10, 821.10, 822.10, 823.10, 824.10, 825.10, 826.10, 827.10, 828.10, 829.10, 830.10, 831.10, 832.10, 833.10, 834.10, 835.10, 836.10, 837.10, 838.10, 839.10, 840.10, 841.10, 842.10, 843.10, 844.10, 845.10, 846.10, 847.10, 848.10, 849.10, 850.10, 851.10, 852.10, 853.10, 854.10, 855.10, 856.10, 857.10, 858.10, 859.10, 860.10, 861.10, 862.10, 863.10, 864.10, 865.10, 866.10, 867.10, 868.10, 869.10, 870.10, 871.10, 872.10, 873.10, 874.10, 875.10, 876.10, 877.10, 878.10, 879.10, 880.10, 881.10, 882.10, 883.10, 884.10, 885.10, 886.10, 887.10, 888.10, 889.10, 890.10, 891.10, 892.10, 893.10, 894.10, 895.10, 896.10, 897.10, 898.10, 899.10, 900.10, 901.10, 902.10, 903.10, 904.10, 905.10, 906.10, 907.10, 908.10, 909.10, 910.10, 911.10, 912.10, 913.10, 914.10, 915.10, 916.10, 917.10, 918.10, 919.10, 920.10, 921.10, 922.10, 923.10, 924.10, 925.10, 926.10, 927.10, 928.10, 929.10, 930.10, 931.10, 932.10, 933.10, 934.10, 935.10, 936.10, 937.10, 938.10, 939.10, 940.10, 941.10, 942.10, 943.10, 944.10, 945.10, 946.10, 947.10, 948.10, 949.10, 950.10, 951.10, 952.10, 953.10, 954.10, 955.10, 956.10, 957.10, 958.10, 959.10, 960.10, 961.10, 962.10, 963.10, 964.10, 965.10, 966.10, 967.10, 968.10, 969.10, 970.10, 971.10, 972.10, 973.10, 974.10, 975.10, 976.10, 977.10, 978.10, 979.10, 980.10, 981.10, 982.10, 983.10, 984.10, 985.10, 986.10, 987.10, 988.10, 989.10, 990.10, 991.10, 992.10, 993.10, 994.10, 995.10, 996.10, 997.10, 998.10, 999.10, 1000.10, 1001.10, 1002.10, 1003.10, 1004.10, 1005.10, 1006.10, 1007.10, 1008.10, 1009.10, 1010.10, 1011.10, 1012.10, 1013.10, 1014.10, 1015.10, 1016.10, 1017.10, 1018.10, 1019.10, 1020.10, 1021.10, 1022.10, 1023.10, 1024.10, 1025.10, 1026.10, 1027.10, 1028.10, 1029.10, 1030.10, 1031.10, 1032.10, 1033.10, 1034.10, 1035.10, 1036.10, 1037.10, 1038.10, 1039.10, 1040.10, 1041.10, 1042.10, 1043.10, 1044.10, 1045.10, 1046.10, 1047.10, 1048.10, 1049.10, 1050.10, 1051.10, 1052.10, 1053.10, 1054.10, 1055.10, 1056.10, 1057.10, 1058.10, 1059.10, 1060.10, 1061.10, 1062.10, 1063.10, 1064.10, 1065.10, 1066.10, 1067.10, 1068.10, 1069.10, 1070.10, 1071.10, 1072.10, 1073.10, 1074.10, 1075.10, 1076.10, 1077.10, 1078.10, 1079.10, 1080.10, 1081.10, 1082.10, 1083.10, 1084.10, 1085.10, 1086.10, 1087.10, 1088.10, 1089.10, 1090.10, 1091.10, 1092.10, 1093.10, 1094.10, 1095.10, 1096.10, 1097.10, 1098.10, 1099.10, 1100.10, 1101.10, 1102.10, 1103.10, 1104.10, 1105.10, 1106.10, 1107.10, 1108.10, 1109.10, 1110.10, 1111.10, 1112.10, 1113.10, 1114.10, 1115.10, 1116.10, 1117.10, 1118.10, 1119.10, 1120.10, 1121.10, 1122.10, 1123.10, 1124.10, 1125.10, 1126.10, 1127.10, 1128.10, 1129.10, 1130.10, 1131.10, 1132.10, 1133.10, 1134.10, 1135.10, 1136.10, 1137.10, 1138.10, 1139.10, 1140.10, 1141.10, 1142.10, 1143.10, 1144.10, 1145.10, 1146.10, 1147.10, 1148.10, 1149.10, 1150.10, 1151.10, 1152.10, 1153.10, 1154.10, 1155.10, 1156.10, 1157.10, 1158.10, 1159.10, 1160.10, 1161.10, 1162.10, 1163.10, 1164.10, 1165.10, 1166.10, 1167.10, 1168.10, 1169.10, 1170.10, 1171.10, 1172.10, 1173.10, 1174.10, 1175.10, 1176.10, 1177.10, 1178.10, 1179.10, 1180.10, 1181.10, 1182.10, 1183.10, 1184.10, 1185.10, 1186.10, 1187.10, 1188.10, 1189.10, 1190.10, 1191.10, 1192.10, 1193.10, 1194.10, 1195.10, 1196.10, 1197.10, 1198.10, 1199.10, 1200.10, 1201.10, 1202.10, 1203.10, 1204.10, 1205.10, 1206.10, 1207.10, 1208.10, 1209.10, 1210.10, 1211.10, 1212.10, 1213.10, 1214.10, 1215.10, 1216.10, 1217.10, 1218.10, 1219.10, 1220.10, 1221.10, 1222.10, 1223.10, 1224.10, 1225.10, 1226.10, 1227.10, 1228.10, 1229.10, 1230.10, 1231.10, 1232.10, 1233.10, 1234.10, 1235.10, 1236.10, 1237.10, 1238.10, 1239.10, 1240.10, 1241.10, 1242.10, 1243.10, 1244.10, 1245.10, 1246.10, 1247.10, 1248.10, 1249.10, 1250.10, 1251.10, 1252.10, 1253.10, 1254.10, 1255.10, 1256.10, 1257.10, 1258.10, 1259.10, 1260.10, 1261.10, 1262.10, 1263.10, 1264.10, 1265.10, 1266.10, 1267.10, 1268.10, 1269.10, 1270.10, 1271.10, 1272.10, 1273.10, 1274.10, 1275.10, 1276.10, 1277.10, 1278.10, 1279.10, 1280.10, 1281.10, 1282.10, 1283.10, 1284.10, 1285.10, 1286.10, 1287.10, 1288.10, 1289.10, 1290.10, 1291.10, 1292.10, 1293.10, 1294.10, 1295.10, 1296.10, 1297.10, 1298.10, 1299.10, 1300.10, 1301.10, 1302.10, 1303.10, 1304.10, 1305.10, 1306.10, 1307.10, 1308.10, 1309.10, 1310.10, 1311.10, 1312.10, 1313.10, 1314.10, 1315.10, 1316.10, 1317.10, 1318.10, 1319.10, 1320.10, 1321.10, 1322.10, 1323.10, 1324.10, 1325.10, 1326.10, 1327.10, 1328.10, 1329.10, 1330.10, 1331.10, 1332.10, 1333.10, 1334.10, 1335.10, 1336.10, 1337.10, 1338.10, 1339.10, 1340.10, 1341.10, 1342.10, 1343.10, 1344.10, 1345.10, 1346.10, 1347.10, 1348.10, 1349.10,

Petroleum-szappan
köszvényes és csúzos szenvedések
ellen, kiválólag orvosi utasítás szerint készítő
Mosch és Társa
által Pesten.
1 darab 40 kr.

BUDAPEST
Derra Sándor és társa
vénkök.
Műterem önfestékes
bélgyógyók (Stampiglie)
hivatalon, ületi, egy-
házi és községi pécset,
nyomok, domborsajtók,
gyomruha-gombok, és
ragaszpecsétek készi-
tése.
Budapest, Rákóczi-utca 3.
Vidéki megrendelések pontosan elkészültek.
BUDAPEST

A legjobb és legolcsóbb szórakozást a közelgő hosszú
téli estékre Hartig A. J.
kölcsönkönyvtára
Budapest, régi posta-utca 14-dik sz. nyújtja.
Legolcsóbb társas előfizetés.
Ugyanitt nagy rakta-
retől, legújabb olajnyomatú képeknek.
1277

Szoba-fűtésre
az I. es. k. sz. duna-gőzhajózási társaság szénszállító ügynök-
sége szállít
briquettet
mint elismert jelességű és legolcsóbb fűtanyagot
Weber H. J.,
nádor-utca 12.

Zongorák.
A legújabb választékban a leghíresebb
bel- és külföldi gyárakból a legutányosabb
árakon
Pachl J. utódja
zongora-eladó és kölcsönző üzletében
BUDAPESTEN,
városház-utca 1. szám, I. emelet.

Ditmar R. **Bécsben**
orsz. szab. lámpagyártó
ajánl legnagyob, világírték üresedő telepérol
„lámpákat minden fajtából”
ép egy petroleum mint olajra. Az árak, a gyártmányok elismert
szilárdasága daczára olcsóbbak, mint a bel- és külföldi minden többi
gyártmányainál. Raktár minden nagyobb és elismertebb üzletben.
Óvás.
Minden tökéletes lámpa a fűtőgázról jegyzet van ellátva.
Phönix-üvegek a bejegyzett gyári jelvényvel
ellátva, nem pattannak szét, és egészen gyújtóim (Bren-
ner) szerkezetéhez vannak alkalmazva, és azokra külső-
nösen felhívom a figyelmet: üvegek ugyanazon névvel
— de más jelvényekkel — utaznak.
Ditmar R. Budapest.
Raktár a József-terem.

Valódi eredeti Serail-Pasta.
tapaatlatszerű szep, perzsének, pattanások, arcvörösség, bőrtá-
ka, ráncok, májfolt stb. ellen: minden évszakban biztos segédít nyújt
és pedig káros következmény nélkül, különösen a bőr tisztáltságságait
eltávolítja. Ára 1 frt 50 kr.

Valódi eredeti Serail-bőr-iftító-tej.
keleti mosdó-Elisir, Állandóan használatra szepit a bőrt, a örök-iftu
-laeséget kölcsönöz annak, ezen fölülmulatlan szer különösen hasz-
nalatuk fűrdő és minden mosakodás után és ha azarc a nap hőségének
vagy hidegnek kitéve van. Egy üvege ára 90 kr.

Valódi Serail-hajnövesztő szer.
mely világhírű tulajdonságait előállítás anyagának köszöni; ezen bal-
zsam — mint semmi más — medveszálból készült, minél fogva azon rend-
kívül erővel bír, hogy egész kopasz helyeken is a legdusabb haját
növeszti. Egy elegáns nagy porcelán tégely ára 2 frt. 6.

Valódi keleti hajkenőcs.
a hajak hullása ellen, már harmadszori használat után a hajak kihullá-
sát megakadályozza és folytonos használat mellett a fejbőr erősíti, va-
lamint a gyökereknek új életet erőt nyújt. Ezen hajkenőcs különösen
hagymás betegségek és gyermekkor után megbecsülhetlen értékű.
Ára 1 frt 40 kr. o. o.

Valódi Serail-fejkorpa-szesz.
az egyetlen szer, mely már kétszeri használat után az annyira alkalmat-
lan fejkorpa megsemmisül, valamint a sömörképződést a fejbőrön egy-
szer mindenkorok elhárítja. Egy üvege ára 90 kr. o. o.

Valódi keleti szakállnövesztő-kenőcs.
még fiatal embereknek is a legrövidebb idő alatt a legdusabb szakállt
növeszt. Több ezer férfi ezen csatlaltan szernek köszöni legszebb di-
szót. Ára 1 frt 60 kr. o. o.

Valódi keleti haj- és szakáll-festő szer.
megőszült, barna és fekete hajnak előbbi természetes színt visszaadja
vörösvagy szőke haját tetszés szerint barnára vagy sötét-feketére festi.
Ára 3 frt 30 kr minden hozzá szükséges készlettel. (Össze nem té-
vezendő az európai hajfestőszerekkel!)

Pasta-Miracula.
indiai növénygyörsiradékból készült fehér, ártalmatlan balsam. Ha ezen
balsamból a bőr bármely részére, például az arcra, ajkakra stb. es-
sékly mennyiséget dörzsölünk, az esetben még természetes vagy beteges
sápadtságnál, sőt elemedel koraknál is 20 perc alatt ama utánoshat-
lan, mintegy odalehel, virágzó s állítószó testet (incarnat) idéz elő-
milyent gyakorta csak felülő szep és fiatal embereknek csodálunk a
mely sem izandág, sem többszörös törlegések által nem kálvitható.
Ezen kitűnő szer minden festéséről többre beszélni. Ára 1 frt 80 kr.

A fentebb elősorolt készítmények, a legolcsóbbak pipaszálalain
nőkölözhetlenek s az összes európai szépség-szereket fölülmulják, mert
nem önkényűleg választott anyagokból készíttetnek, hanem közvetlenül
a Kelet-növényeiből vétettek és ezred éveken át a Serail kizárólagos
titkát képezték; egy világszerte ismert filatszervegyzési műhelyből:
Mustapha effendi, eszák, török udvari illatszerektől Konstantinápoly-
ban, erednek. — Valódi és eredeti minőségben Európában csak az alább
nevezett forrásokban kaphatók.

Reiss B. urnál Budapest,
király-utca 46. sz. I. emelet,

hová minden megrendelések kiténdők, melyek pontosan és lelkifeme-
retesen az összeg előlegez beküldése után egy hét alatt teljesítettek.
Minden czikk mellé a szükséges használati utasítás hozzácsatolva van
és pedig német és magyar nyelven. A postán küldésnél csomagolás és
bélyegért 20 krral több számítatik.

ÁTS és TÁRSAI
Budapest, szervita-ter 6. sz.
ajánlják nagyszerű és dusan berendezett
női divat és kész ruha-raktárakat a leg-
olcsóbb árak mellett a nagydírmű kö-
zönségnek.

Az ő Felsége Ferenc József király
által szabad. valódi Arcu-
num patkányok házi
és mezei egerek, va-
kadonok és csótányok
kiirtására, melyet után-kontárkodnak, de hamisítatlanul
kapható Bécsben: Bortolotti M. szabadalom-tulaj-
donosnál, Neubaugasse, 70. sz., hová minden írásbeli
megrendelések kiténdők, és a hol ezek az összeg után-
vétele mellett eszközöltetnek is. **Raktárak Magyaror-
szág számára:** Budapest: Schneider G., IV. belváros
Lipót- és kalap-utca, 10. Arad: Ströbl Ferenc, Prün-
ner V. S. Brassó: Hesseheimer I. L. A. Fehérmé-
plov: Harlacher K. A. Győr: Kinderman János. Ka-
posvár: Politzer Rezső. Kassa: Jerny K. A. Kolozs-
vár: Bokros Ádám. Marmaros-Szigeth: Papp Ország.
Maros-Vásárhely: Fogarasi J. Demeter. Mohács: Preisz-
berger és Jézovics. Nagy-Becskerek: Haidegger A. Nagy-
Kanizsa: Rosenfeld Adolf. Pancsova: Tannier Fr. és Jo-
hannovics J. U. Pécs: Zsolnay Vilmos. Segesvár: Missel-
bacher és fia. Sopron: Müller P. Szathmar: Hailer Otto.
Szeged: Schwab Már. Székesfehérvár: Pinkas Zsigmond
Szentes: Gunst Lipót. Temesvár: Lui és Hiesinger. Ujvá-
dék: Steffanovics L. Versecz: Fuchs Károly. Zimony: Jo-
anovics D.

Ára 1 nagy szelencének 1 frt, kicsinek 80 kr.

Unger F. V. fia,
Deák-utca 5-ik szám a.
Fennül 1835 óta.
Teljes tartalmú árjegyzéskét levélben kérelem bérmentő
küldet. 1234

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB!!!
KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA!
BUDAPESTEN
LAFFITÉ és ELSNER
bécsi-utca 6. sz.

Levellezési lap.
Stahl Xav. gyógyszerész urnak Gmündben.
Küldjön Ön nekem posta-fordultával az összeg utánvétele
mellett az annyira hatások*) kö-zvény-vaszonból, mely egy
barátom által, ki annak segélyével sok évi kö-zvény-eszűs
szenvedéseitől lett megszabadítva, oly melegen ajánlatot.
Tisztelettel
Schmid Albert,
urad. építész Schomdorfban.
(*) Ezen kö-zvény-vaszon valódi minőségben kapható
Budapestben TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerésztárában.

Bámulatosan olcsó és mégis jó!
Budapest, Rákóczi-utca 11. sz.

LANG IGNÁCZ
(ezelőtt Bretschneider Zsigmond)
legjobb nevű lábbeli-raktárában.
Tájékoztató vidéki megrendeléseknél szolgáljon a következő
kivonat árjegyzékemből:
1 pár női házi-csípő brunell, bársony, -bőr-vagy posztóból frt 1.80—3.—
1 topánka
1 férfi-topán, fényezett bőr-, posztó- vagy orosz lakkból, frt 6.—7.—
1 férfi-házi-csípő, frt 1.40, 2.50;
1 gyermek-topán, frt 1.50—3.—;
1 csizma, fűk-zámára, sagrin- vagy orosz-lakkból, frt 4.—7.—
Megrendelések mérték szerint, kívánatra, a legjobban eszközöl-
tetnek. Nem tetsző tárgyak visszavételnek. 1319

Figyelmeztetés a szülőknek!
Legbiztosabb szer a gilisztá minden nemei ellen
az általam sok éven át készített
Gilisztá-csokoládé
gyermeknek biztos hatásánál és kellemes ízénél
fogva különösen ajánlható Egy darab ára 20 kr. o. o.

Sipőcz István, gyógyszerész
Pécsett.
Kapható Budapest: Török J. gyógyszerész
urnál, Thallmayer és társánál, Schwarzmayer J. gyög-
szerész urnál Budán, a vidéken a legtöbb gyógyszer-
tárban. 1288

BÁLINT GÁBOR.
nyelvtudomány, mióta az össze-
hasonlítás terére lépett, a történe-
lem egyik leghatalmasb oszlopává
vált. A nemzetek őseredete, rokon-
sági származása, a nyelvek eredetében s
rokonágában léli utmutató bizonyítékait.
S azért, mióta a történelmi kutatás és
az összehasonlító nyelvtudomány karöltve
halad, nagy fontossággal bír minden
igyekezet, mely a népeknek még elvá-
lásuk előtti időkből, közös nyelvhaszná-
latuk nyomait keresi a különvált s egy-
mással csak törzsilleg rokon nyelvekben.
Ezen az uton keresték nemzetünk ere-
detét Körösi Csoma Sándor és Reguly
Antal is, hogy a hol írott bizonyítékok és
történelmi nyomok hiányzanak, a még élő
nyelvek rokonágában keressenek tanúsá-
got a történet-előtti kor tényeire nézve.

Az ő utódjuk az a fiatal nyelvész és
utazó, kinek arczképét, — s a következők-
ben életre hozva vázlatát, ezennel bemutatjuk.
Bálint Gábor Háromszéken, Szent-
Katalinán született 1844 márczius 13-kán,
közbirtokos, vagyis mint akkor nevezték,
székely katona szülőktől. A szülői háznál
atyja és anyja tanitgatása után Kézdi-Vá-
sárhelyen, Csik-Somlyón tanult, s ez utóbbi
helyen már mutatkozott a nyelvek iránti
előszeretete, mert a latin mellett, melyet
már otthon atyjával megkezdett, a francia
és olasz nyelveket is tanulta, melyekből
egyik tanárától nyert némi utasítást. Ma-
ros-Vásárhelyt még mint algymnáziumi
tanuló már a héber nyelvet is elkezdte
tanulni egy izraelita fiutól, míg a követ-
kező évben ösztöndíjjal Székely-Udvarhelyre
tétetvén át, mint ötödik osztályos tanuló
kezdte tanulni az igazgató tanártól kapott
nyelvtanból az arab nyelvet. Ugyanakkor
szorgalmasan olvasta a keleti s különösen
a törökországi utazásokat, s midőn ezekből
a töröknyelvnek a magyarral való rokon-
ságát fölismerete: kedvet kapott ahhoz.
Fokozták ezt az akkor Konstantinápoly-
ban élő Vámbérynek a „Vasárnapi Ujság”-
ban megjelent fordításai és a török nyelv
tanulására buzdító szavai. A török nyelv
elemeinek megtanulását követte a perzsa
nyelv. Nem szükséges említeni, minő küz-
desbe került mindez a kevés pénzű
ifjunak, ki csak úgy esetlegesen kapott,

Mindig a legújabb urali gallérok 30-fala
alakban úgy készültek és nyakkendő-
is 12 drb gallér 4szere minőségben
frt 2.40, 2.60, 2.80.
12 pár készülő 4szere minőségben
frt 4.30, 4.80, 5.50
Melléklet a fentebbi rajz szerint a leg-
újabb keletből dolgozva 1 drb 30,
4, 6, 80 kr.
Ugyanezek selyem keletből dolgozva
frt 1, 1.20, 1.50, 1.80.
Nyakkendők más alakokban nagy vá-
lasztékban.
Shawl helyett használandó nyakkendők
1/2 selyemből 1 drb 70, 80, 1.140, egész
selyemből 1.50, 1.80, 2.250. 3.
Színes flanel urali ingek 1 drb 2.50, 3,
3.50, 4, 5.
Színes Oxford - ingek 2 külön gallérral
1 drb. 2.50. Chiffon-fehérmű nagy
választékban vagy kész lábrtyúkból és
harisnyákból is.

Unger F. V. fia,
Deák-utca 5-ik szám a.
Fennül 1835 óta.
Teljes tartalmú árjegyzéskét levélben kérelem bérmentő
küldet. 1234

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB!!!
KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA!
BUDAPESTEN
LAFFITÉ és ELSNER
bécsi-utca 6. sz.

Levellezési lap.
Stahl Xav. gyógyszerész urnak Gmündben.
Küldjön Ön nekem posta-fordultával az összeg utánvétele
mellett az annyira hatások*) kö-zvény-vaszonból, mely egy
barátom által, ki annak segélyével sok évi kö-zvény-eszűs
szenvedéseitől lett megszabadítva, oly melegen ajánlatot.
Tisztelettel
Schmid Albert,
urad. építész Schomdorfban.
(*) Ezen kö-zvény-vaszon valódi minőségben kapható
Budapestben TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerésztárában.

Bámulatosan olcsó és mégis jó!
Budapest, Rákóczi-utca 11. sz.

LANG IGNÁCZ
(ezelőtt Bretschneider Zsigmond)
legjobb nevű lábbeli-raktárában.
Tájékoztató vidéki megrendeléseknél szolgáljon a következő
kivonat árjegyzékemből:
1 pár női házi-csípő brunell, bársony, -bőr-vagy posztóból frt 1.80—3.—
1 topánka
1 férfi-topán, fényezett bőr-, posztó- vagy orosz lakkból, frt 6.—7.—
1 férfi-házi-csípő, frt 1.40, 2.50;
1 gyermek-topán, frt 1.50—3.—;
1 csizma, fűk-zámára, sagrin- vagy orosz-lakkból, frt 4.—7.—
Megrendelések mérték szerint, kívánatra, a legjobban eszközöl-
tetnek. Nem tetsző tárgyak visszavételnek. 1319

Figyelmeztetés a szülőknek!
Legbiztosabb szer a gilisztá minden nemei ellen
az általam sok éven át készített
Gilisztá-csokoládé
gyermeknek biztos hatásánál és kellemes ízénél
fogva különösen ajánlható Egy darab ára 20 kr. o. o.

Sipőcz István, gyógyszerész
Pécsett.
Kapható Budapest: Török J. gyógyszerész
urnál, Thallmayer és társánál, Schwarzmayer J. gyög-
szerész urnál Budán, a vidéken a legtöbb gyógyszer-
tárban. 1288

BÁLINT GÁBOR.
nyelvtudomány, mióta az össze-
hasonlítás terére lépett, a történe-
lem egyik leghatalmasb oszlopává
vált. A nemzetek őseredete, rokon-
sági származása, a nyelvek eredetében s
rokonágában léli utmutató bizonyítékait.
S azért, mióta a történelmi kutatás és
az összehasonlító nyelvtudomány karöltve
halad, nagy fontossággal bír minden
igyekezet, mely a népeknek még elvá-
lásuk előtti időkből, közös nyelvhaszná-
latuk nyomait keresi a különvált s egy-
mással csak törzsilleg rokon nyelvekben.
Ezen az uton keresték nemzetünk ere-
detét Körösi Csoma Sándor és Reguly
Antal is, hogy a hol írott bizonyítékok és
történelmi nyomok hiányzanak, a még élő
nyelvek rokonágában keressenek tanúsá-
got a történet-előtti kor tényeire nézve.

Az ő utódjuk az a fiatal nyelvész és
utazó, kinek arczképét, — s a következők-
ben életre hozva vázlatát, ezennel bemutatjuk.
Bálint Gábor Háromszéken, Szent-
Katalinán született 1844 márczius 13-kán,
közbirtokos, vagyis mint akkor nevezték,
székely katona szülőktől. A szülői háznál
atyja és anyja tanitgatása után Kézdi-Vá-
sárhelyen, Csik-Somlyón tanult, s ez utóbbi
helyen már mutatkozott a nyelvek iránti
előszeretete, mert a latin mellett, melyet
már otthon atyjával megkezdett, a francia
és olasz nyelveket is tanulta, melyekből
egyik tanárától nyert némi utasítást. Ma-
ros-Vásárhelyt még mint algymnáziumi
tanuló már a héber nyelvet is elkezdte
tanulni egy izraelita fiutól, míg a követ-
kező évben ösztöndíjjal Székely-Udvarhelyre
tétetvén át, mint ötödik osztályos tanuló
kezdte tanulni az igazgató tanártól kapott
nyelvtanból az arab nyelvet. Ugyanakkor
szorgalmasan olvasta a keleti s különösen
a törökországi utazásokat, s midőn ezekből
a töröknyelvnek a magyarral való rokon-
ságát fölismerete: kedvet kapott ahhoz.
Fokozták ezt az akkor Konstantinápoly-
ban élő Vámbérynek a „Vasárnapi Ujság”-
ban megjelent fordításai és a török nyelv
tanulására buzdító szavai. A török nyelv
elemeinek megtanulását követte a perzsa
nyelv. Nem szükséges említeni, minő küz-
desbe került mindez a kevés pénzű
ifjunak, ki csak úgy esetlegesen kapott,

BÁLINT GÁBOR.
nyelvtudomány, mióta az össze-
hasonlítás terére lépett, a történe-
lem egyik leghatalmasb oszlopává
vált. A nemzetek őseredete, rokon-
sági származása, a nyelvek eredetében s
rokonágában léli utmutató bizonyítékait.
S azért, mióta a történelmi kutatás és
az összehasonlító nyelvtudomány karöltve
halad, nagy fontossággal bír minden
igyekezet, mely a népeknek még elvá-
lásuk előtti időkből, közös nyelvhaszná-
latuk nyomait keresi a különvált s egy-
mással csak törzsilleg rokon nyelvekben.
Ezen az uton keresték nemzetünk ere-
detét Körösi Csoma Sándor és Reguly
Antal is, hogy a hol írott bizonyítékok és
történelmi nyomok hiányzanak, a még élő
nyelvek rokonágában keressenek tanúsá-
got a történet-előtti kor tényeire nézve.

Az ő utódjuk az a fiatal nyelvész és
utazó, kinek arczképét, — s a következők-
ben életre hozva vázlatát, ezennel bemutatjuk.
Bálint Gábor Háromszéken, Szent-
Katalinán született 1844 márczius 13-kán,
közbirtokos, vagyis mint akkor nevezték,
székely katona szülőktől. A szülői háznál
atyja és anyja tanitgatása után Kézdi-Vá-
sárhelyen, Csik-Somlyón tanult, s ez utóbbi
helyen már mutatkozott a nyelvek iránti
előszeretete, mert a latin mellett, melyet
már otthon atyjával megkezdett, a francia
és olasz nyelveket is tanulta, melyekből
egyik tanárától nyert némi utasítást. Ma-
ros-Vásárhelyt még mint algymnáziumi
tanuló már a héber nyelvet is elkezdte
tanulni egy izraelita fiutól, míg a követ-
kező évben ösztöndíjjal Székely-Udvarhelyre
tétetvén át, mint ötödik osztályos tanuló
kezdte tanulni az igazgató tanártól kapott
nyelvtanból az arab nyelvet. Ugyanakkor
szorgalmasan olvasta a keleti s különösen
a törökországi utazásokat, s midőn ezekből
a töröknyelvnek a magyarral való rokon-
ságát fölismerete: kedvet kapott ahhoz.
Fokozták ezt az akkor Konstantinápoly-
ban élő Vámbérynek a „Vasárnapi Ujság”-
ban megjelent fordításai és a török nyelv
tanulására buzdító szavai. A török nyelv
elemeinek megtanulását követte a perzsa
nyelv. Nem szükséges említeni, minő küz-
desbe került mindez a kevés pénzű
ifjunak, ki csak úgy esetlegesen kapott,

BÁLINT GÁBOR.
nyelvtudomány, mióta az össze-
hasonlítás terére lépett, a történe-
lem egyik leghatalmasb oszlopává
vált. A nemzetek őseredete, rokon-
sági származása, a nyelvek eredetében s
rokonágában léli utmutató bizonyítékait.
S azért, mióta a történelmi kutatás és
az összehasonlító nyelvtudomány karöltve
halad, nagy fontossággal bír minden
igyekezet, mely a népeknek még elvá-
lásuk előtti időkből, közös nyelvhaszná-
latuk nyomait keresi a különvált s egy-
mással csak törzsilleg rokon nyelvekben.
Ezen az uton keresték nemzetünk ere-
detét Körösi Csoma Sándor és Reguly
Antal is, hogy a hol írott bizonyítékok és
történelmi nyomok hiányzanak, a még élő
nyelvek rokonágában keressenek tanúsá-
got a történet-előtti kor tényeire nézve.

Az ő utódjuk az a fiatal nyelvész és
utazó, kinek arczképét, — s a következők-
ben életre hozva vázlatát, ezennel bemutatjuk.
Bálint Gábor Háromszéken, Szent-
Katalinán született 1844 márczius 13-kán,
közbirtokos, vagyis mint akkor nevezték,
székely katona szülőktől. A szülői háznál
atyja és anyja tanitgatása után Kézdi-Vá-
sárhelyen, Csik-Somlyón tanult, s ez utóbbi
helyen már mutatkozott a nyelvek iránti
előszeretete, mert a latin mellett, melyet
már otthon atyjával megkezdett, a francia
és olasz nyelveket is tanulta, melyekből
egyik tanárától nyert némi utasítást. Ma-
ros-Vásárhelyt még mint algymnáziumi
tanuló már a héber nyelvet is elkezdte
tanulni egy izraelita fiutól, míg a követ-
kező évben ösztöndíjjal Székely-Udvarhelyre
tétetvén át, mint ötödik osztályos tanuló
kezdte tanulni az igazgató tanártól kapott
nyelvtanból az arab nyelvet. Ugyanakkor
szorgalmasan olvasta a keleti s különösen
a törökországi utazásokat, s midőn ezekből
a töröknyelvnek a magyarral való rokon-
ságát fölismerete: kedvet kapott ahhoz.
Fokozták ezt az akkor Konstantinápoly-
ban élő Vámbérynek a „Vasárnapi Ujság”-
ban megjelent fordításai és a török nyelv
tanulására buzdító szavai. A török nyelv
elemeinek megtanulását követte a perzsa
nyelv. Nem szükséges említeni, minő küz-
desbe került mindez a kevés pénzű
ifjunak, ki csak úgy esetlegesen kapott,

BÁLINT GÁBOR.
nyelvtudomány, mióta az össze-
hasonlítás terére lépett, a történe-
lem egyik leghatalmasb oszlopává
vált. A nemzetek őseredete, rokon-
sági származása, a nyelvek eredetében s
rokonágában léli utmutató bizonyítékait.
S azért, mióta a történelmi kutatás és
az összehasonlító nyelvtudomány karöltve
halad, nagy fontossággal bír minden
igyekezet, mely a népeknek még elvá-
lásuk előtti időkből, közös nyelvhaszná-
latuk nyomait keresi a különvált s egy-
mással csak törzsilleg rokon nyelvekben.
Ezen az uton keresték nemzetünk ere-
detét Körösi Csoma Sándor és Reguly
Antal is, hogy a hol írott bizonyítékok és
történelmi nyomok hiányzanak, a még élő
nyelvek rokonágában keressenek tanúsá-
got a történet-előtti kor tényeire nézve.

Az ő utódjuk az a fiatal nyelvész és
utazó, kinek arczképét, — s a következők-
ben életre hozva vázlatát, ezennel bemutatjuk.
Bálint Gábor Háromszéken, Szent-
Katalinán született 1844 márczius 13-kán,
közbirtokos, vagyis mint akkor nevezték,
székely katona szülőktől. A szülői háznál
atyja és anyja tanitgatása után Kézdi-Vá-
sárhelyen, Csik-Somlyón tanult, s ez utóbbi
helyen már mutatkozott a nyelvek iránti
előszeretete, mert a latin mellett, melyet
már otthon atyjával megkezdett, a francia
és olasz nyelveket is tanulta, melyekből
egyik tanárától nyert némi utasítást. Ma-
ros-Vásárhelyt még mint algymnáziumi
tanuló már a héber nyelvet is elkezdte
tanulni egy izraelita fiutól, míg a követ-
kező évben ösztöndíjjal Székely-Udvarhelyre
tétetvén át, mint ötödik osztályos tanuló
kezdte tanulni az igazgató tanártól kapott
nyelvtanból az arab nyelvet. Ugyanakkor
szorgalmasan olvasta a keleti s különösen
a törökországi utazásokat, s midőn ezekből
a töröknyelvnek a magyarral való rokon-
ságát fölismerete: kedvet kapott ahhoz.
Fokozták ezt az akkor Konstantinápoly-
ban élő Vámbérynek a „Vasárnapi Ujság”-
ban megjelent fordításai és a török nyelv
tanulására buzdító szavai. A török nyelv
elemeinek megtanulását követte a perzsa
nyelv. Nem szükséges említeni, minő küz-
desbe került mindez a kevés pénzű
ifjunak, ki csak úgy esetlegesen kapott,

BÁLINT GÁBOR.
nyelvtudomány, mióta az össze-
hasonlítás terére lépett, a történe-
lem egyik leghatalmasb oszlopává
vált. A nemzetek őseredete, rokon-
sági származása, a nyelvek eredetében s
rokonágában léli utmutató bizonyítékait.
S azért, mióta a történelmi kutatás és
az összehasonlító nyelvtudomány karöltve
halad, nagy fontossággal bír minden
igyekezet, mely a népeknek még elvá-
lásuk előtti időkből, közös nyelvhaszná-
latuk nyomait keresi a különvált s egy-
mással csak törzsilleg rokon nyelvekben.
Ezen az uton keresték nemzetünk ere-
detét Körösi Csoma Sándor és Reguly
Antal is, hogy a hol írott bizonyítékok és
történelmi nyomok hiányzanak, a még élő
nyelvek rokonágában keressenek tanúsá-
got a történet-előtti kor tényeire nézve.

Az ő utódjuk az a fiatal nyelvész és
utazó, kinek arczképét, — s a következők-
ben életre hozva vázlatát, ezennel bemutatjuk.
Bálint Gábor Háromszéken, Szent-
Katalinán született 1844 márczius 13-kán,
közbirtokos, vagyis mint akkor nevezték,
székely katona szülőktől. A szülői háznál
atyja és anyja tanitgatása után Kézdi-Vá-
sárhelyen, Csik-Somlyón tanult, s ez utóbbi
helyen már mutatkozott a nyelvek iránti
előszeretete, mert a latin mellett, melyet
már otthon atyjával megkezdett, a francia
és olasz nyelveket is tanulta, melyekből
egyik tanárától nyert némi utasítást. Ma-
ros-Vásárhelyt még mint algymnáziumi
tanuló már a héber nyelvet is elkezdte
tanulni egy izraelita fiutól, míg a követ-
kező évben ösztöndíjjal Székely-Udvarhelyre
tétetvén át, mint ötödik osztályos tanuló
kezdte tanulni az igazgató tanártól kapott
nyelvtanból az arab nyelvet. Ugyanakkor
szorgalmasan olvasta a keleti s különösen
a törökországi utazásokat, s midőn ezekből
a töröknyelvnek a magyarral való rokon-
ságát fölismerete: kedvet kapott ahhoz.
Fokozták ezt az akkor Konstantinápoly-
ban élő Vámbérynek a „Vasárnapi Ujság”-
ban megjelent fordításai és a török nyelv
tanulására buzdító szavai. A török nyelv
elemeinek megtanulását követte a perzsa
nyelv. Nem szükséges említeni, minő küz-
desbe került mindez a kevés pénzű
ifjunak, ki csak úgy esetlegesen kapott,

BÁLINT GÁBOR.
nyelvtudomány, mióta az össze-
hasonlítás terére lépett, a történe-
lem egyik leghatalmasb oszlopává
vált. A nemzetek őseredete, rokon-
sági származása, a nyelvek eredetében s
rokonágában léli utmutató bizonyítékait.
S azért, mióta a történelmi kutatás és
az összehasonlító nyelvtudomány karöltve
halad, nagy fontossággal bír minden
igyekezet, mely a népeknek még elvá-
lásuk előtti időkből, közös nyelvhaszná-
latuk nyomait keresi a különvált s egy-
mással csak törzsilleg rokon nyelvekben.
Ezen az uton keresték nemzetünk ere-
detét Körösi Csoma Sándor és Reguly
Antal is, hogy a hol írott bizonyítékok és
történelmi nyomok hiányzanak, a még élő
nyelvek rokonágában keressenek tanúsá-
got a történet-előtti kor tényeire nézve.

Az ő utódjuk az a fiatal nyelvész és
utazó, kinek arczképét, — s a következők-
ben életre hozva vázlatát, ezennel bemutatjuk.
Bálint Gábor Háromszéken, Szent-
Katalinán született 1844 márczius 13-kán,
közbirtokos, vagyis mint akkor nevezték,
székely katona szülőktől. A szülői háznál
atyja és anyja tanitgatása után Kézdi-Vá-